

Unitárius Közlöny

KOLOZSVÁR, 1888–1948/1990. • 33. (93.) ÉVF. • 6. SZÁM • 2023. JÚNIUS • ÁRA: 4 LEJ

Fotó: Czire Alpár

Tanítvány

• Júniusban évváróktól hangosak az iskolák. Oktatók és tanítványaik, hozzátartozók ünneplik a közösen megtett utat, az újabb szakasz elé érkezést. Templomainkban a pünkösdi örömmézenet hangzik, a keresztény világ azokra a bátor tanítványokra emlékezik, akik mesterük szellemében megalapították az első keresztény gyülekezetet. Az ő érdemük, hogy Jézus tanítása Isten szeretetéről nem merült feledésbe. Ha nincsenek követők, nyitott lelkű és szellemű tanítványok, a legcso-

dálatosabb tanítás is elenyészik. Tudja ezt minden pedagógus, minden szülő. Akár a zeneszerző, aki izgatottan hallgatja, miként csendül fel műve a zenekar hangszerein, ők is tudják, hogy a tanítás, az üzenet az egyéni értelmezés szűrőjén egyedi, megismételhetetlen módon csendül fel, bár a kotta, a tanítás ugyanaz.

Mi, Jézus kései tanítványai is felekezeteket alakítottunk ki aszerint, hogy a tanítást hogyan értelmeztük. De ugyanazt a tanítást igyekszünk követni.

A tartalomból:

Pünkösdi pásztorlevél

3

Kegyességünk látszata

5

Egyházi kórustalálkozó és örömméneklés

7

A tanítványságba beletartozik az ifjúsági munka is?

21

a L a p t é m a

A tanítványság hava

„...az én tanítványaim vagytok, ha szeretitek egymást.” (Jn 13,35)

● **Április 22-én** mintegy ötszáz hívő és meghívott, egyházi és világi előljárók jelenlétében **szentelték újra a felújított temesvári Szent György római katolikus székesegyházat**. Az ünnepségen részt vett Kovács István püspök is.

● **Április 28–29-én** Temesváron tartotta idei kongresszusát a **Romániai Magyar Demokrata Szövetség**, amelyen egyházunk képviselőjében **Kovács István püspök mondott köszöntőbeszédet**.

● **Május 12-én** a székelyudvarhelyi 2. számú gyülekezetben **tartotta közgyűlését a Székelyudvarhelyi Unitárius Egyházkör**. A tanácskozáson Andorkó Attila kénosi lelkész, egyházköri jegyző tartott áhítatot, majd Sipos Mónika Rebeka kórházlelkész végzett szószéki szolgálatot. A főhatóság képviselőjében András Benedek főjegyző köszöntötte a résztvevőket.

● **Május 12-én, a 32. Szabédi-napon** egyházunk képviselőjében a Szabédi Emlékháznál, illetve a Házsongárdi temetőben **Kovács István püspök és Popa Ilona közigazgatási előadó-tanácsos róttá le tiszteletét Szabédi László unitárius költő sírjánál**. Az emléknapi konferenciával folytatódott a Györköcs Mányi Albert Emlékházban. Az előadások után a kerakasztal-beszélgetésen Balázs Imre József, Rusu Szidónia, Szabó Ilona és Széman Emese Rózsa a kutatóműhelyek távlatairól beszélgetett.

● **Május 13-án a Kolozs-Tordai Unitárius Egyházkör közgyűlésének a Vallásszabadság Háza adott otthont**. Ez alkalommal a szószéki szolgálatot Pálfi Dénes sinfalvi lelkész végezte. A főhatóság részéről az eseményen Kovács István püspök vett részt.

● **Május 13-án Bözödön szervezték meg a Marosi Unitárius Egyházkör közgyűlését és nőszövetségi találkozóját**. A szolgálatot az istentiszteleten Nagy László, a marosvásárhelyi Bolyai téri egyházközség lelkésze végezte. A főhatóság képviselőjében a köz-

gyűlés megjelent tagjait Lőrinczi Lajos közügyigazgató köszöntötte.

● **Május 17-én a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet hét hallgatója mutatta be az Erdélyi Tudományos Diákköri Konferencia protestáns teológiai szekcióján dolgozatát**. A hallgatók a KPTI tehetőségondozási programjának tagjai, akik közül három unitárius hallgató **a május 26-i díjkiosztón részesült elismerésben: Demeter Ágnes negyedéves hallgató III. helyezést ért el, míg László Orsolya harmadéves és Nagy Norbert ötödéves hallgató dicséretben részesült**. Demeter Ágnes és László Orsolya felkészítő tanára Kovács Sándor egyetemi tanár, Nagy Norbertét pedig Czire Szabolcs egyetemi tanár volt.

● **A 2023. évi egyházköri nőszövetségi tisztújítások eredményei**

Kolozs-Tordai Egyházkör:

Dimény Csilla Júlia köri elnök, Finta Emese Erzsébet alelnök, Józsa Emese titkár-pénztáros, Pálfi Ildikó jegyző, Keresztesi Polixéna és Finta Emese Erzsébet választmányi tagok

Marosi Egyházkör:

Fazakas Angéla Melinda és Szabó Hajnal Imola társelnökök, Balog Rozália alelnök, György Delinke titkár, Varga Enikő jegyző, Ambrus Mónika és Józsa Eszter választmányi tagok

Székelykeresztúri Egyházkör:

Mátéfi Tímea és Dénes Erzsébet társelnökök, Kibédi Enikő jegyző, Lukács Mária és Molnos Éva választmányi tagok

Székelyudvarhelyi Egyházkör:

Újvárosi Katalin elnök, Máthé Ildikó alelnök, Máthé Gyöngyi titkár-jegyző, Solymosi Erika pénztáros, Székely Erzsébet és Nagy Adél választmányi tagok

Háromszék-Felsőfehéri Egyházkör:

Tordai Melinda elnök, Fekete Judit alelnök, Erdő Imola jegyző, Vánca Csilla és Andorkó Rozália választmányi tagok

Részletek az Északnyugat-Erdélyi Unitárius Szórványegyházközség szatmárnémeti helyszínű gyülekezeti központjának látványtervéből. Adománygyűjtési felhívásunk a 12. oldalon található.

Pünkösdi pásztorlevél

KOVÁCS ISTVÁN

• A pünkösdi történet változatlan, mégis minden évben más értelmet nyer. Életünk valóságai árnyalják és értelmezik újra meg újra üzenetét. Az idén leginkább ezeket a sorokat hallom ki a történetből: „mindnyájan megteltek Szentlélekkel”, „így szól az Isten, kitöltök Lelkemből minden halandóra”, „amikor ezt hallották, mintha szíven találták volna őket, és ezt kérdezték Pétertől és a többi apostoltól: Mit tegyünk, testvéreim, férfiak?”, „Péter így válaszolt: Térjete meg, és keresztelkedjete meg”, „ők pedig kitartóan részt vettek az apostoli tanításban, a közösségben, a kenyér megtörésében és az imádkozásban”, „egy szívvel, egy lélekkel voltak a templomban”.

A legtöbbször sóvárogva, hiányérzettel idézzük fel ezeket a sorokat. Arról beszélünk, hogy mennyire jó volna visszatalálni az első keresztény gyülekezet lelkesedéséhez, lánggra lobbantani a bennünk pislákoló isteni szikrát. Olyan jó volna azzal az elhatározottsággal, világot átformálni képes erős akarattal nézni a holnapok elé, mint az akkor ott lévők! Megtérni, visszatérni a jó Istenhez, és Istennel a lelkünkben olyan nagy dolgokat létrehozni, mint ők! Olyan jó volna, ha közösségeink olyan erősek volnának, mint az akkori, ha mi magunk is egy szívvel, egy lélekkel tudnánk együtt lenni! Ha minden nehézség ellenére kitartóan, töretlen hittel tudnánk imádkozni és hirdetni, másokkal is megosztani azt, amiben hiszünk. Olyan jó volna Péternek lenni, bizonyóságot tenni, és hozzá hasonlóan nekünk is kiállni az igaz ügyek mellett. És olyan jó volna, ha annak ellenére, hogy esetleg más nyelvet beszélünk, ha másképp visszhangzik is bennünk a jó Isten hangja, de értenénk egymást, különbözőségünk ellenére is együvé tartoznánk. Olyan jó volna, ha...!

Az idei pünkösdi ünnepén arra hívlak, Testvéreim, hogy töröljük lelkünkéből, önmagunkhoz és közösségeinkhez való viszonyulásunkból ezt a lemondást is sugalló sóhaj, és tegyünk azért, hogy mindezek valósággá váljanak! Mert én hiszem és hirdetem, hogy mindez nem csak óhaj és kívánság, hanem létező valóság, amennyiben engedjük, hogy Isten szentlelke kiáradjon ránk. Az idei ünnepünk ne hiányosságainkra világítson rá, hanem segítsen meglátni erősségeinket!

Hirdetem annak az áldott valóságát, hogy a lélek kiáradása folyamatos. A jó Isten nemcsak megteremtette a világot, benne az embert, és aztán magára hagyta, hanem végtelen, feltétel nélküli szeretettel küldi és osztja meg folyamatosan velünk erejét: az ő szentlelkét. A csoda azonban csak akkor történik meg, amikor a lélek kiáradását be tudjuk fogadni,

amikor az isteni hangot meghallani nem tudó állapotból felébredünk.

Pünkösdi ünnepe minden évben esélyt ad nekünk a felébredésre, az újraindulásra, arra, hogy a mindennapokban sükké és vakká vált lelkünk újra lásson és halljon, megfáradt akarásunk újból teremtsen, egész lényünk újjászülessen. Esélyt arra, hogy magunkba nézzünk, közösségeink felé forduljunk, és felismerjünk, nincs okunk sóhajra. Mert ott ég bennünk az isteni szikra, képesek vagyunk erős akarattal jövőt ál-

• *„Amikor ezt hallották, mintha szíven találták volna őket, és ezt kérdezték Pétertől és a többi apostoltól: Mit tegyünk, testvéreim, férfiak?” (ApCsel 2,37)*

modni, hitünk megtart, még akkor is, ha gyakran megtépzák azt kételyeink és nehézségeink, és mindezt nemcsak érezzük, de minderről vallani is tudunk, amikor lélektől átítatott Péterekké változunk, hogy másokat is lelkesítsünk, támogassunk. Mert tudunk, tényleg tudunk egy szívvel és egy lélekkel együtt lenni, és ilyenként imádkozni! Csak éppen engedni kell a lélek munkáját, hogy sokszor elfakuló látásunk újból tisztán láthassa mindezt.

Hát lássatok, és higgyetek, kedves Testvéreim! Ünnepeljük együtt a bennünk, zsigereinkben megbújó Isteni erőt, imádkozzunk és tegyünk együtt azért, hogy ez az idén is, a jövőben is újra meg újra lánggra lobbajon!

A pünkösdi abban is különbözik más ünnepeinktől, hogy nemcsak a csoda felismerésére és tudatosítására hív, hanem a személyes részvételünket kéri, cselekvésre szólít fel. Arra, hogy továbbvigyük és tegyünk annak érdekében, hogy a pünkösdi csoda ne egyszeri alkalom legyen, hanem minél gyakrabban megtörténjen személyes és közösségi életünkben egyaránt! Hív arra, hogy erősítsük magunkban a szentlélek erejét. Mert hiszem és hirdetem, hogy ez tesz képessé élénken tartani hitünket, képessé érvényre juttatni igaz ügyeket, akaratunkat összhangba hozni a jó Isten akaratával, cselekedeteinket összhangba hozni Jézus tanításával. Hiszem és hirdetem, hogy ez az erő valóban képes csodát művelni, teremteni, miként az első pünkösdi alkalmával megteremtette a világot átformáló keresztény egyházat.

Ezzel a hittel kívánok mindnyájunknak áldott pünkösdi ünnepet!

LÉLEKKENYÉR

Négy éve

Mindjárt oda telik az év, hogy írhatom, percre pontosan négy éve, október vége felé hívtak fel telefonon, miszerint Nyárádszentlászlón és Nyomáton leszek holnaptól lelkész. Két kis egyházközség csodálatra méltó lelkekkel, idős nénikkel és bácsikkal, összesen, ha százhusz unitárius van a két faluban. A két közösség ékszerai a nyárádszentlászlói és a nyomáti unitárius templom. XIII. századi épületek, ősi energiákkal, átítatva letűnt évszázadok embe-
reinek imáival, lelki erejével. Először nyolc évvel ezelőtt jártam a két faluban egy gyaloglótábor résztvevőjeként. Ültem mindkét templom padjában. Már akkor is csodálkoztam, hihetetlen volt az az erő, amit megéreztem falaik között. De a gyülekezet kis létszáma miatt elvettem az ötletet, nem lehetek itt soha lelkész, mert ezek kis gyülekezetek, én fiatal vagyok, sok energiám van, és nagy gyülekezetben a helyem, ott, ahol sokan vannak, és sok emberrel lehet dolgozni, mert ott van a munka.

Négy éve érkeztem meg Szentlászlóra, a templom akkor is elragadott, pont úgy, mint azóta minden vasárnap. A gyülekezet őszinte és kedves, lelkészre volt szükségük, aki nem Jézus, nem csodákat tesz, hanem látogatja őket, szóba áll, beszél velük, meghallgatja őket, és elvégzi rendesen a szertartásokat, a keresztelest, az esketést, a temetést. Bármennyire furcsa, az ember szertartásos lény: ha szereti, ha nem szereti a papját, a faluban, hazájában kialakult rítusokat vele végezteti el. Ragaszkodik hozzá akkor is, ha az ügyes, kevésbé ügyes vagy egyáltalán nem ügyes. Négy éve. Négy éve, hogy ez az ember, ez az emberük én lettem.

Kihívás. Amikor felhívtak, kértem egy nap gondolkodási időt, mert bevallom őszintén, megijedtem, hogy egy olyan helyre küldenek, ahol az enyészet, az elmúlás, az ősz az úr. Kiöregedő Nyárádmente, kiöregedő gyülekezetek, életükbe, vívódásaikba, küzdelmeikbe, mindennapjaikba belefáradt idős emberek. Oda küldenek, ahol nem tavasz van, hanem ősz, hogy kísérem a télbe őket, hogy menjek velük, hogy fogjam a sírásók munkaeszközét, legyek lapát, aki eltemeti a halottakat. Tíz éve gyerekekkel foglalkozom, gyerektáborokat szerveztem, szervezek, vezetek. Ezek után legyen a dolgom a temetés?

Kihívás. Amikor felhívtak, hogy Nyárádszentlászlóra és Nyomátra kell jönnöm, akkor ezeket szó szerint így gondoltam. Akkor. Azóta már eltelt négy év.

Nem változtam meg, sőt, most kezdem megismerni magam. Erdély két olyan falujában vagyok, amely számomra még mindig rejtély. Az emberek, szívük és

SZILÁGYI
SZILAMÉR

nyelvük, igazi kincsek, szemükben a pislákoló remény fénylik. Idősek és fiatalok, de mondja azt nekem valaki, hogy nem gyönyörű a szépkor, nem tiszteletre méltó a becsületben leélt hetven-nyolcvan év. Beismerem, hibáztam. Hibáztam, amikor félttem és megijedtem. Nem feladni, elmenni és elköltözni máshová a kihívás. Mert a kihívás valami más: itthon maradni, sokkal többet dolgozni, több energiát befektetni, vállalni a sorsot. Sokkal nehezebb itthon szép napokat álmodni holnapra, de életízű, igazi kihívás, s végül is egymásért tesszük, a másikért, mert minden ember megérdemli, hogy szép napokat éljen, főleg azok, akik

„Aki tehát vallást tesz rólam az emberek előtt, arról majd én is vallást teszek mennyei Atyám előtt...” (Mt 10,32)

nem mentek el, akik hetven éve itt vannak, akik többet vállaltak, forradalmat, kommunizmust, háborút, s ki tudja még, mit. A Nyárádmente (azóta) gyönyörű, tele fiatalokkal, középkorúakkal és idősekkel.

Lassan négy éve vagyok itt. Voltam boldog, voltam szomorú, és leszek még boldog. Minden nap álom, minden nap álmodok, szebb holnapot, szebb napokat. És ez minden nap valóra válik: egy nyolcszáz éves templom a szomszédban, és minden nap új embereket ismerek meg, valakiket, akik álmaikról mesélnek, amelyek mintha az én álmaim is lennének.

A kihívások pont a nagy álmok miatt léteznek. Ne adjátok fel, merjetek nagyot álmodni! Nincs olyan kihívás, nincs olyan álom, ami ne valósulhatna meg sok, még több és még több küzdelem, kitartás és munka árán.

Nyárádszentlászló

HITFORRÁS

Kegyességünk látszata

JÓZSA
ISTVÁN LAJOS

Egy afrikai misszionárius kihirdette bennszülött hívei között, hogy hitmélyítő konferencia lesz a városban, amelyre európai vendégek is jönnek. A törzs még a régi hagyományok szerint ágyékkötős mezítelenségben élt, de most úgy érezték, hogy illendő volna felöltözniük. Mikor aztán megjelentek a konferencián, óriási kacagás fogadta őket. Mert hát az történt, hogy egyik csak egy cipőt vett a lábára, a másik csak kalapot tett a fejére, a harmadik pedig inget öltött magára, de semmi többet, s így végig, mind-egyiken volt valami, de csak egy darab. Réges-régen derék afrikai testvéreink úgy gondolták, hogy elég, ha az európai ember öltözékéből csak egy darabot felvesznek, ezzel már eleget is tettek a civilizációs követelményeknek.

Tulajdonképpen e szerint a logika szerint éli hitéletét sok mai keresztény is. Vannak, akik fontosnak tartják gyermekük megkeresztelését, de később soha nem viszik gyermeküket a templomba. Vannak, akik ragaszkodnak gyermekük konfirmálásához, de csupán szokásból, hagyománytiszteletről, látszatról. A konfirmálás alkalmával tett fogadalmaknak, ígéreteknek semmiféle jelentőséget nem tulajdonítanak később. Ezért szokták egyesek ironikusan a konfirmációt az egyházból való kicsengetésnek nevezni. Úgy gondolják, ha már nagykorúakká váltak a hitben, nincs többé szükségük „hitbeli mankókra”. Vannak, akik az egyházi esküvőt tekintik életük legszebb eseményének, élményének, és azt követően mégsem jönnek Isten házába, csak gyermekük megszületése után, annak megkeresztelésére lépnek be újból a templomba. Nincs idejük, mondhatnánk cinikusan. Isten tiszteleténél minden fontosabb számukra. Pál apostol megfogalmazásában: „...a kegyesség látszatát megőrzi ugyan, de annak az erejét megtagadják.” (2Tim 3,5)

Hitéletükből hiányzik a lényeg: Isten tisztelete, féltelme, szeretete. Elhanyagolják hit- és lelki életüket. Átvitt értelemben lelki öltözékük éppen olyan hiányos, mint azoké az afrikaiaké volt, akik csak egy-egy ruhadarabot vettek magukra, hogy a civilizációs követelményeknek eleget tegyenek. Így lesznek Jézus karikatúrái.

Sajnos egyre gyakrabban találkozunk látszatkeresztényekkel, vagy nevezhetjük őket ünnepi keresztényeknek is. Vajon miért egyre több a látszatkeresztény, és egyre kevesebb a gyakorló keresztény? Vajon miért nem mer vagy nem akar elköteleződni egyháza iránt a mai ember?

Pál apostol Timóteushoz írott második levelében megadja rá a választ: „A kegyesség látszatát megőrzi ugyan, de annak az erejét megtagadják.” Mi a kegyesség? A szó negatív konnotációját ezúttal félre kell tenni, ugyanis a kegyes jelző elsődlegesen nem a túlbuzgóságot jelenti, nem a túlbuzgók gúnyneve. A kegyesség kifejezés a protestáns Újszövetség-fordításokban jelent meg a görög eusebeia szó magyar megfelelőjeként. Jelentése: istenfélelem, kegyesség, jámborság, hűség, odaadó szeretet, jóakarát és lelki tisztaság. A felsoroltak korunkban egyre kevésbé tartoznak a követendő erények közé.

Sajnos egyre kevesebb a valódi istenfélő, kegyes keresztény, a hiteles Jézus-követő, és egyre több a látszatkeresztény. Mert csak akkor vagyunk hiteles keresztények, ha élő kapcsolatunk van Istennel, ha rendszeresen imádkozunk, ha törekszünk az ő szent parancsolatai szerint élni, ha Jézust tekintjük hitbeli és erkölcsi tanítónknak. Akkor vagyunk hiteles keresztények, ha nemcsak szájjal teszünk bizonyosságot hitünkről, hanem megéljük, életformává tesszük azt. Ha kereszténységünk nem csupán dísz, sallang életünkön, mint az ostoron a bojt. Akkor vagyunk hiteles keresztények, ha Isten ténylegesen közöttünk van, ha róla neveznek el bennünket (vö. Jer 14,9b).

Mert van-e értelme a csak papíron létező, csak látszólagos, névleges kereszténységnek? Nincs. Van-e értelme a vasárnapi vagy ünnepi kereszténységnek, ha mindennapjainkat nem itatja át a keresztény hit és az abból fakadó szeretet? Nincs. „A szeretet akarát nélkül üres szentimentalizmus és krokodilkönny. Az akarát szeretet nélkül erőszak és kegyetlenség” – fogalmazta meg Popper Péter pszichológus. A kegyesség nem csupán istenfélelemben, istenszeretetben, istentiszteletben, hanem felebarátaink iránti jószívűségben, jóindulatban, jóakarátban, irgalmasságban, egyszóval cselekvő szeretetben kell megnyilvánuljon. Erről feledkezett meg a mai keresztények nagy része.

Hogyan lehetne változtatni? Úgy, ha komolyabban vennénk a hitéletet, és lenne bátorságunk elkötelezni magunkat a keresztény értékek/erények mellett, mint: a cselekvő szeretet, a jóság, az emberség, a tisztaság, az önzetlen segítségnyújtás stb. Úgy tudnánk változtatni, ha a kegyesség/istenfélelem látszata helyett annak erejét próbálnánk megmutatni.

Vajon miért nem akarjuk vállalni az egyházunk iránti elköteleződést? Mert nem hiszünk eléggé önmagunkban, keresztény értékeinkben, nem hiszünk eléggé Istenben, Jézus tanításának életjobbító, élet-

tisztító, életszépítő, életmegtartó és üdvözítő erejében. Miért nem tudunk feltétlen, odaadó híve és segítőtje lenni Jézus ügyének? Mert ez önzetlen, kitartó, következetes áldozatvállalást követel tőlünk. De születhet-e eredmény komoly, kitartó, elkötelezett hozzáállás nélkül? Nem. Lássuk be, hogy csak akkor újulnak meg gyülekezeteink, akkor lesznek életerős kö-

zösségeink, ha a kegyesség látszata helyett a kegyesség erejét akarjuk felmutatni. Tanuljuk meg, hogy csak áldozatos munka árán születik érték, lesz erősebb a közösség. Ha ezt megtanuljuk és gyakoroljuk, akkor joggal várhatunk szebb eredményeket, valódi sikereket. Ebben segítsen meg bennünket a jó Istenünk!

Út az első úrvacsoráig

Vissza-visszagondolva a konfirmálásunkra, gyakran jut eszünkbe a 123-as kérdés és válasza: „Mi a konfirmáció? A konfirmáció az unitárius hitben való megerősödés kinyilvánítása; a konfirmáció által az egyház önálló tagjai leszünk, és Isten előtt felelősséget vállalunk minden cselekedetünkért és hithűségünkért.”

Április 30-án a székelykeresztúri egyházközségben konfirmációi ünnepségre gyűltek egybe a hozzátartozók, amelyen huszonhárom ifjú konfirmandus tett vallást hitéről.

A konfirmandustársainkkal legelőször októberben találkoztunk, nem is akárhogyan, hanem egy összerázó alkalmával, ami nagyban hozzájárult ahhoz, hogy mára már nemcsak tanulótársakként, hanem csapatként tekintünk magunkra. Visszatekintve, az első találkozásakor még volt, akiben feszültség, visszahúzódás volt jelen, ám mostanra ennek nyoma sincs.

A kátéórák során sok mélyreható beszélgetésben volt részünk. A beszélgetések által világnézetünk bővült, lelki világunk gazdagodott, hiszen számos elgondolkodtató kérdés merült fel bennünk ezzel a mély témakörrel kapcsolatban, amit úgy hívunk, vallás.

Az új év kezdetén kaptunk egy tanítványi bizonyítványt is, amelynek két oldalára két típusú matricát gyűjthettünk, az egyik a kátéórákon való jelenlétért, a másik pedig az istentiszteleteken való részvételekért járt. Ezek a matricák a konfirmáció napján megválaszolandó kérdéseink megválasztásában segítettek.

Az egyik legnagyobb élményünk az egyházközség által megszervezett, ugyancsak összerázó tábor volt Csehétfalván, amely az egyletesek táborvezetésével valósult meg. Ebben a táborban betekintést nyerhettünk az egyletes életbe, valamint össze is rázódtunk velük, jövődöbéli egyletesekként. Ezúton is köszönjük a SZUIE tagjainak a szervezést, az élményeket és a felénk való nyitottságukat!

Az utolsó kátéóra után kezdetét vették a próbák, amelyek a konfirmációi szertartásra készítettek fel. Ezek alatt a próbák alatt már érződött az általános hangulaton, hogy ez a közel egy évig tartó, már természetes szakasz az életünkben lassan lezárul, ám tudtuk, hogy ezzel a lezárással elkezdődhet egy másik, mégpedig az egyletes évek.

Ebben a tudatban zajlott a pénteki könnyed hangulatú előkonfirmálás, amely alkalmával igazából megmérettettünk, hogy majd vasárnap készen álljunk a hitvallásra. A konfirmáció izgatott hangulatban indult, de a szertartás végére mindenkit betöltött az a nyugalom, amely a szertartás áhítata következtében járt át minket.

A konfirmáció révén nemcsak új embereket, hanem magunkat, életünket és lelkületünket is jobban megismertük, ezáltal egy megújultabb világnézetre téve szert, amit ezúton is megköszönünk a tiszteletes úrnak, hiszen végig mellettünk volt, és türelmes volt hozzánk akkor is, mikor már egyáltalán nem fértünk a bőrünkben, illetve kántor úrnak, hogy bármikor szükségünk volt rá, ott volt és segített éneket tanulni, vagy zenét szolgáltatott nekünk. Köszönet az egyházközségi előjáróknak és alkalmazottaknak, a gondnok úrnak, valamint a keblitanácsnak, hogy helyet biztosítottak nekünk a kátéórákhoz, és hogy támogattak minket a felkészülésben.

Kicsit mindenkit elszomorított az a gondolat, hogy a már összekovácsolódott csapatunk egyik napról a másikra szétszéledhet. De azt is tudtuk, hogy istentiszteleteken, ünnepek alkalmával, úrvacsoravételkor, közmunkákon és az egyletek alkalmával újra találkozhatunk és együtt lehetünk.

Mára már az első egyleti alkalmunkon is túl vagyunk, amely oly mértékben meghatározó élmény volt nekünk, hogy egyértelműen elmondhatjuk, hogy érdemes, sőt megéri egyletesnek lenni, mert ez nemcsak egy péntek hat órai alkalom, hanem életre szóló barátságok kezdete is lehet.

LAKATOS RÉKA, PATAKFALVI ANDREA VIKTÓRIA

Egyházi kórustalálkozó és örömenéklés

A székelyderzsi április 29-i egyházi örömenéklés találkozóján 15 egyházközségi éneklő-zenélő csoport vett részt, valamint két, ún. polgári dalárda, de ezekben is erőteljes egyházi jelenlét és vezetés van: a Székelyderzsi Kornis Kata Kórus, az Olthévízi Vegyes Dalárda, a Recsenyédi Gyermekek- és Ifjúsági Dalárda, az árkos Régeni Áron Dalárda, a Vargyasi Dávid Ferenc Dalárda, a Homoródszentpáli Pálffy Ákos Vegyes

Kar, a Brassói Unitárius Vegyes Kar, a Magyarszováti Unitárius Nőszövetség Kórusa, a Székelyszentmihályi Citerazenekar, a Tordai Magyar Dalkör, a Székelyudvarhelyi 1. sz. Unitárius Egyházközség Kórusa, a Csíkszeredai Unitárius Búvópatak, a megyesi unitárius kórus, a felsőrákosi nőegylet kórusa, a Székelyudvarhelyi 2. sz. Unitárius Egyházközség Dávid Ferenc Vegyes Kara, a nagyajtai Gazdag Miklós Polgári Daloskör, a Kolozsvár-belvárosi Unitárius Egyházközség Unisono kórusa.

A kezdő áhítat szolgálatvégzői Kovács István püspök és Sorbán Enikő homoródmási énekező, a 177-es egyházi ének közös várudvari éneklését László Attila székelykeresztúri kántor vezette.

A találkozó társszervezője volt a Székelyderzsi Unitárius Egyházközség. A keblitanács, a nőegylet és az ifjak hatékonyan részt vettek a szervezésben és a lebonyolításban. Demeter Sándor Lóránd lelkész kitarító lelkesedése nagy hatással volt az egész rendez-

Barabási Örs
fotói

vényre. Pál Ákos énekező, Orbán Árpád gondok, Német László jegyző mindent megtettek, hogy a háromszáz vendég fogadása és ellátása ne ütközzön semmi akadályba. A keblitanácsosok mellett természetesen az asszonyok nyújtottak pótolhatatlan segítséget, Dénes Izabella és Kovács Zita vezetésével fiatalok és idősek egyaránt bekapcsolódtak a sokrétű munkába. A tiszteletes asszony, Újvárosi Katalin jólelkű háziasszony módjára gondoskodott a kórustagok igényeiről.

A Kornis Kata Kórus Szent László lelkületét megidéző előadásban is részesítette a templomi gyülekezetet, a freskó szereplői mintha megelevenedtek volna az énekek, a dob és a szövegek hallatán.

Örömenéklésnek neveztük ezt az alkalmat, mert ezt tartottuk a legfontosabb üzenetnek, amit egyházzal hirdetni akarunk. Egyházi éneket, vallásos éneket énekelni öröm. Öröm, ha idős ember énekl, öröm, ha fiatal. Úditi a lelket, erősíti a hitet, jó cselekedetek megtételére buzdít, ha halljuk egymást vallásos éneket énekelni vagy éppen népdalt dúdolni, mindenképpen olyan dalt, amelyben a lélek ki tud tárulkozni. Akkor öröm volt a recsenyédi gyermekkórust hallgatni, abban reménykedünk, hogy amennyiben teheti, jövőre minden egyházközség egy-egy gyermekkórossal is részt vesz az egyházi örömenéklésen. Olyan megható volt látni az idős, fehér hajú énekeseket is,

azokat, akikre illik a jézusi mondás, nem dobták gyöngyeiket a disznók elé, hanem megőrizték, és gyarapították, és nekünk a találkozón átadták. Látni az időset, aki nem adja fel, nem engedi, hogy a múlt idő elvegye a kedvét, nem enged az elmúlás sokszor sorvasztó erejének, hanem vidáman és szelíd mosollyal az arcán dalol és dalol.

Az ünnepi ebédnél, amit a homoródmási Sorbán Gyöngyi néni és leánya állítottak elő, előkerültek a tárogatók, a hegedűk. Annyira jólesett valóban otthon érezni magunkat Székelyderzsben. Még János Zsigmond szilárd szoborarca is mosolyra derült, amikor látta, hallotta százak énekét, örömet, hitét. Találkozunk jövőre is!

SZÉKELY KINGA RÉKA

Isten gyermeke vagyok!

Fekete Levente nagyajtai unitárius lelkész Oklándon született. Iskoláit Felsőrákoson kezdte. Sepsiszentgyörgyön a Történelem–Filológia Líceumban érettségizett, majd sikeresen felvételizett a kolozsvári Egyetemi Fokú Egységes Protestáns Teológiai Intézet Unitárius Karára. 1983 és 1988 között végezte tanulmányait, és 1995 májusától már Nagyajtán szolgált. Amint azt a jó pap is teszi: szeret tanulni, novellákat és verseket írni, de ezeken felül részt vett grafológiai és pasztorálpszichológiai képzéseken is, főleg azért, hogy pszichológiai ismereteit gyarapítsa. Az interjút, amelynek hangzó változatát a Marosvásárhelyi Rádió sugározta, Nagy-Bodó Tibor készítette.

• Mit kell tudni még Fekete Leventéről?

1963-ban születtem Oklándon. Úgyszólván hivatalból. Abban az időben Oklándon volt kántor anyai nagyanyám. Szüleim, ahogy mesélték, gondolták, talán jobb lesz, ha édesanyám engem az oklándi szülészotthonban hoz erre a világra. Mi ekkor Felsőrákoson laktunk, ahol édesapám, Fekete Dezső a gyülekezet unitárius lelkéze volt, édesanyám, született Lőrinczy Enikő végzettsége szerint állat-egészségügyi technikus. Gyönyörűen szőtt, varrt, bogozott.

Bátyám, Márton Zsolt, négy évvel korábban érkezett a családba. 1982-ben érettségiztem, majd rövid időtartamú katonaság után 1983 és 1988 között tanultam Kolozsváron, ahol megismerkedtem feleségemmel, Durugy Jutkával, aki a kémia–fizika szakon tanult. Egyszerre végeztünk, rögtön össze is házasodtunk, és én mint segédlelkész, a feleségem mint kémia–fizika szakos tanár Földvár-ra kerültünk. A '89-es változásoknak köszönhetően hazakerült a sepsikőröspataki iskolához, én pedig az egyházközséghez. Közben okleveles énekvezéri képesítést szerzett.

1995 május elsején a Nagyajtai Unitárius Egyházközség megválasztott minket a megüresedett lelkészi és kántori állásba, ahová hárman érkeztünk, hiszen Ágnes Heini lányunk már négy és fél éves volt.

Mivel szeretek tanulni, grafológiai és pasztorálpszichológiai képzéseken is részt vettem, főleg azért, hogy pszichológiai ismereteimet gyarapítsam.

• Sok-sok évvel ezelőtt hogyan indult el otthonról, mivel indították el a szülei?

„Vigyázz magadra, légy jó, fiam!” Kulturált, igényes, szeretet- és felelősségteljes környezetben nőttünk fel a testvéremmel. Szép bútorokkal és képekkel, szöttesekkel, varrottasokkal berendezett tágas, méltóságos papi lakon laktunk. A nagyszobában nagymama zongorája állt. A parókiához gyönyörű virágos udvar, gyümölcsös és eléggé nagy konyhakert tartozott. Mivel szüleink sokat olvastak, komoly könyvtárunk volt. És természetesen állatokkal teli a pajta, az istálló, a kaptár: disznók, szárnyasok, egy időben nutriák és méhek, meg juhaink is voltak. Mindehhez természetesen kapcsolódott a nagy, népes falu, kedves, szorgalmas, hagyományos, énekes lakóival, a gyönyörű dombok, rétek, a Kormos pataka, a bivaly- és tehéncsorda, a ménes, és természetesen az egyházi élet a maga sajátos világával: a kerítőfállal körbevett, hársfákkal díszített templomkertben a méltóságos templom és a torony, valamint az istentiszteletek, az egyházi ünnepek-alkalmak, a legátusfogadások, amelyek életünk részei lettek a maguk szépségével és feszültségeivel. Fontos, hogy édesapám elődjét, Kelemen István lelkész-esperest a kántori lakba költöztették a kommunisták. A paplakot a néptanács bitorolta. Nagyon keményen meg kellett azért dolgozni, hogy ilyen környezet alakuljon ki.

Később tudatosult bennem néhány nagyon fontos dolog. Először is: hogy édesapám harcolta ki, hogy a papi lak a gyülekezet tulaj-

donába visszakerüljön, és a kertből a juhkarám, meg a lakásból a kollektív iroda és a tyúkfarm kiköltözzön. Másodszor: hogy édesapám közben a baróti kórház megbízásából a falu felcsere is volt hosszú ideig. Tudniillik, két évet végzett a marosvásárhelyi orvosi egyetemen, ahonnan mint kulákot eltávolították. Így került a teológiára. Harmadszor: édesanyám is a faluközösséget szolgálta Felsőrákoson. Önként szövökört vezetett a kultúrotthonnak külön e célra berendezett szobájában másfél évtizeden keresztül, a gyülekezeti és a családi munka mellett. Természetesen Árkoson folytatódott az építés, szállítás, fejlesztés és a gyülekezeti munka.

Összegezve talán azt mondhatnám, útravalóm lett: sem a munka nem szégyen, sem a hitet nem szabad szégyellni. A feladattól nem kell félni, ráadásul, ha a közösség hasznát szolgálja, azt lehetőleg el kell végezni, és becsületesen. A tisztelet része az életnek, mind az egymás iránti, mind az egészséges tekintélytisztelet, és hogy a szeretet, az egymásra figyelés és a kölcsönös értékelés annyira fontos, mint a darab kenyér. Valamint az a megnyugtató érzés, hogy a családban biztonságban vagyok, mindig számíthatunk egymásra. De feltétlen meg kell említenem a szép iránti igényt és az olvasás szeretetét is.

• Miért döntött a lelkészi hivatás mellett?

Bevallom, gyermekkoromban ornitológus szerettem volna lenni. Csodáltam a madarakat. Aztán pszichológus, meg vonzott a filo-

zófia is. Veress Károly filozófiatánárunk a líceumban biztatott is. Érettségire készültem, amikor édesapám megkérdezett: „Miért nem leszel pap?” Aztán hozzátette: „szeretsz olvasni, beszélni, tanulni. Hidd el, ez is egyfajta pszichológia és egyben filozófia.”

Napokig rágódtam rajta, mert tudtam, hogy lelkészi családban az ünnep mindig egybeesik a legnagyobb stresszel, nincs szolgálati idő, mindig hivatal van, ha kell, este későn is fogadni kell a híveket. Emellett nincs szabadság. Legalábbis édesapámnak soha nem volt rá ideje. Bármilyen történik az egyházközösségben, elsősorban ő a felelős. Természetesen gondoltam arra is, hogy szüleimet mindig nagyon tisztelték, a paplakok impozánsak, szép épületek nagy kerttel, emellett humán érdeklődésemnek teljesen megfelel, és bár a kommunizmus az egyháznak nem tapsol, de amíg a teológiai intézet és az egyház működik és a templom áll, és a fizetést is készpénzben felvehetem, addig egy biztos kenyér.

Szóval elég sokat vacakoltam, de végül úgy döntöttem, mégiscsak leszek pszichológus és filozófus egyben, és választom a teológiát édesanyám örömeire is, hiszen anyai dédnagyapám, Lőrinczy Dénes Tordán volt esperes, fia pedig Lőrinczy János humorodabásfalvi lelkész. Családom vonalában én így lennék a negyedik lelkész.

• Mít jelent önnek lelkésznek lenni?

Természetesen szakma is, és mivel megszerettem, hivatás is. De azt is elismerem, hogy ez feltételezi a munkát szembe az árral. Édesapámnak igaza volt, amikor azt mondta: „a papság segítő foglalkozás.” Van, amikor kocsival kell vinni valakit a kórházba, és van, amikor abban kell segíteni valakinek, hogy megtalálja a lelki egyensú-

lyát, visszakapja a hitét, az önbizalmát, a lelki nyugalmát. Értékelje újra, fogalmazza újra magát, kapcsolatait, szerepét a világban.

Mert nagyon úgy néz ki, hogy a lelkészi munka végig arról szól, hogy segíteni próbálunk a helyes értékrend megtartásában: első helyen van a szellemi-lelki-erkölcsi érték, és ezután következik mindig a fizikai, kézzel fogható érték. Abban kell segíteni, hogy tartsunk rendet először magunkban, s azután a környezetünkben. Mert ez a dolgok természetes rendje. Először van az ötlet, s azután a fizikai

megvalósítás. Először a lélek, és azután az anyag.

Segíteni kell, hogy Istent soha ne hagyjuk ki a programból. Ráerősíteni a bennünk levő szakrális értékre, ami segít nekünk, hogy ne váljunk élő gépekké. Mert mindig akkor jön a gond, ha a szekér megkerüli a lovakat. Mert igazából mindig a lélek húz. A helyes sorrendet csak a hit által tudjuk megtartani. Elemi erővel él bennem: Isten gyermeke vagyok. Ez adja a legnagyobb értéket az embernek. Ez pedig a szakrális világkép. Én abban hiszek, hogy csak ott van felelősség, ahol van szakrális világkép. Van egy mutató. Amíg fontos nekünk az anyanyelvünk, szokásaink, hagyományaink, szülő-

földünk, addig fontos a hitünk is. És addig a szellemi-lelki-erkölcsi értékekbe gyökerező szakrális világképnek még mindig megvan a biztosítéka.

Dr. Erdő János professzorunk és püspökünk így bocsátott el a teológiáról: „A világnak szüksége van magukra! Minél nehezebb, annál szebb.” Röviden: harc a szekuláris világnézettel a szakrális világnézet győzelméért. Az élhető világegért. Ezért mondtam, hogy szembe az árral.

Természetesen a lelkész is ember. Aki ezt elfelejti, nemcsak, hogy óriásit hibázik, hanem egész egyszerűen: nem becsületes. Persze, hogy a lelkész is tévedhet. De a hibáinkból tudunk épülni.

• Milyen a lelkész élete napjainkban?

Összetett. Hiszen a lelkész is ember. Ha ilyen téren csődbe jut, krízisbe kerül a hivatás, aminek az egész közösség a kárát vallja. Nem könnyű bölcsen egyeztetni az emberi, családi, rokoni, baráti kapcsolattartással járó igényeket a gyülekezeti élettel járó kötelezettségekkel, beleértve az egyházi életre jellemző sajátosságokat is. Hiszen az egyházi ünnepek jelentik a liturgikus munkának jól meghatározott idejét. Emellett különböző szakmai fórumokban tevékenykedni (főtanács, vallás-erkölcsi-nevelési bizottság, lelkészszövetségi körök elnök stb.). Mindez szorosan a szakmához tartozik. A nehézség inkább abból származik, hogy a szakmai feladatkörünkön túl különböző pályázatok esetében a lelkésznek kulcsfontosságú szerep jut.

Tehát egyszerűen: mindenben benne kell legyen. Ez röviden azt jelenti, hogy: aláírási joggal rendelkező, intézményvezető személyné a központi koordinációs szerep felelőssége hárul rá minden szinten a kezdetektől a befejezésig.

Fizikai időre kivetítve mindez rengeteg utazással, banki ügylettel, tárgyalással, levelezéssel, telefonálással jár. Hatalmas „idegmunka”: nagy kihívás. Állandó készenlét, ütemtervkövetés, mérlegelés, kivitelezés időben.

Áldásos az a helyzet, amikor a lelkész állandó támogatást kap elsősorban a párjától, ahogy én is a feleségemtől, illetve a presbitériumtól, és ha különböző szakterületeken felelősségteljes szakemberek tevékenykednek, ahogyan Nagyajta esetében is.

Hála Istennek, ősi vártemplomunk teljes felújítása vagy az Áldás Háza építése így tudott megvalósulni. Természetesen öröm a hívek kedvessége, megértése, az istentiszteletek meghatározó őszintesége, a vallásórák vidámsága, a bibliaórák közvetlensége, szeretetvendégségeink, találkozóink hiterősítő üzenetei. A pasztoráció, az életvidám és mégis komoly közmunkák hitvalló és biztató bizonyítéka. A család szeretete, segítsége – elsősorban feleségemre gondolok, de mellette felnőtté vált gyermekeink: Ágnes és férje Árpád, kis unokánk Boróka mosolya, Hunor és kedves barátnője, Orsolya, Kincső jókedvű, alkalmankénti egyházzolgálat –, a barátok őszinte ragaszkodása. Az imádság, olvasás, zene, a közös vidámságok, napfényes kertimunka. És az írás. Ezek által nyerek erőt, hogy végezni tudjam munkámat.

A világvágy nagyban megpróbálta közösségeink életét. Hála Istennek, tapasztalható egyfajta „ébredés” is.

• Változó világunkban miben látja az egyház számára a legnagyobb kihívást?

Először is: a lélekszámapadásban. A kisebb közösségeket drámaian érinti. Másodszor: a gyengülő vallásos öntudatban. A vallásos öntudat igazából az őszinteséget jelenti. Röviden, a vicc szerint: repülőben nincs ateista. A felgyorsult történelmi események miatt mondom: velünk most száguld az idő. Ha őszinték lennénk, belátnánk, elismernénk, hogy hit nélkül régebb se működött, és soha nem tud működni az emberi élet. Kérdhetném: kényelmes, ha nem tulajdonítunk jelentőséget a hitnek? Biztos vagyok benne, hogy ez nagyon veszélyes, mert elaltatjuk a lelkiismeretünket. Az egyház küldetése hangsúlyosan: ébren tartani a lelkiismeretet.

• Felesége az egyházépítő munkában is társ...

Ez így igaz. Hálás vagyok a feleségemnek, mert mindig támogat. Az a tény, hogy a gyülekezet-egyház-élettel érintő program számára ugyanolyan fontossággal bír, mint a családi program, felbecsülhetetlen hálára kötelez. Mind a szervezés, mind a kivitelezés tekintetében. Sok program egyszerűen elmaradt volna, ha ő nem biztat, nem segít. Amikor áldott állapotban volt, vastag szívacsra ült, hogy biciklitúrázó fiataljaink csomagjait a személygépkocsikkal a csapatnak szállítani tudja Erdélyszerte. Szívvel-lélekkel szervezi a közösségi munkát, és dolgozik az asszonyainkkal, fiatalokkal, gyermekekkel, ő tartja rendszeresen a

kapcsolatot a külföldi testvérgyülekezeteinkkel az Amerikai Egyesült Államokban és Hollandiában. Nemcsak a frissen befejezett vártemplom teljes felújításának hatalmas költségvetését könyvelte el, hanem az egyházközségnek is végzi rendszeresen az elektronikus könyvelést. Emellett végzi a kántori teendőket is a gyülekezetben.

• Mi az ön személyes jelmondata?

Istennel és emberrel az életért!

• Mi az ön hitvallása?

Hiszek az igazság erejében!
Hiszek a bölcsesség békéjében!
Hiszek a szeretet hatalmában!
Hiszek az öröm üzenetében!
Hiszek a jószág győzelmében!

Legyen rajtunk Isten áldása, hogy tudjunk élni testi, lelki egészségben, jó reménnyel, közösségben és egyetértésben: szeretetben, hittel, okosan, alázattal.

Kórházlelkészi szolgálat

Kolozsvár: Bodor Piroska

telefonszám: 0740 634 723

e-mail: bodorp79@yahoo.com

Marosvásárhely: Pavelka Attila

telefonszám: 0723 515 921

e-mail: pavelka_attila@yahoo.co.uk

Sepsiszentgyörgy:

Buzogány-Csoma Csilla

telefonszám: 0742 512 574

e-mail: csmx2000@yahoo.com

Székelyudvarhely:

Sipos Mónika Rebeka

telefonszám: 0757 345 367

e-mail: sz.rebi@yahoo.com

„A humor Isten ajándéka” (Báró József)

Bözödi György az orvosnál

Bözödi György (Bözöd, 1913 – Budakeszi, 1989) idős korában egy alkalommal kórházba került. Életében vékony testalkatú volt, ám a betegség még jobban megpróbálta. Kezelőorvosa, Major doktor szavá is tette:

– Jakab úr – mert e családnéven anyakönyvezték az író –, rendszeresebben kellene táplálkozni, nagyon sovány!

Bözödi így felelt:

– Mit tehetnék, doktor úr, sosem szerettem a rendszert!

ANDORKÓ FERENC

Emlékezés Fazakas Endrére

A dicsőszenzmártoni unitáriusok szomorúan vették tudomásul, hogy Fazakas Endre lelkész-esperes április 19-én, 89 évi földi út végén, rövid szenvedés után megpihent. Április 22-én kísértük utolsó útjára, és tettük el a dicsőszenzmártoni unitárius temetőbe.

Hosszú életéből huszonnyolc évig az egyházközségünkben hirdette Isten igéjét, ezért mint Endre bácsi egyik munkatársa és földije szeretnék megemlékezni példamutató élete néhány mozzanatáról.

Boldog gyermekkorra a fiatfalvi családi házban kezdődött, ahol szüleivel és három testvérével élte a falusi emberek szép, de nehéz életét. Endre bácsitól tudom, amikor akkora legényecske lett, hogy a kaszát megfoghatta, sokszor a mezőn érte a virradat a kaszásokkal együtt. Ettől a nehéz munkától „szabadították” meg az 1949. évi események, amikor március 2-ről 3-ára virradólag, húshagyókedd utáni éjjelen a családot felverték álmából, és közölték velük, hogy fél órán belül 30-40 kilós csomaggal el kell hagyniuk a lakást, és kényszerlakhelyre kell távozniuk. Ugyanígy vált földönfutóvá, kismimizetté az országban kb. 3500 család. Az 1989-es fordulat után a visszaszolgáltatás és kárpótlás csak részleges volt, sajnos az idős szülei ezt nem érthették meg.

Az általános iskola és az érettségi vizsga után építésmérnök akart lenni, de az „egészségtelen származása” miatt minden egyetem kapuja be volt zárva előtte, „csak” a teológiára felvételizhetett, ahol 1957-ben lelkészi oklevelet szerzett. Talán az isteni gondviselésnek köszönhetjük, hogy nem házakat, gyárat épített téglából és betonból, hanem gyülekezeteket, emberi lelkeket épített negyvenöt évi lelkészi tevékenysége alatt.

Tizenhat évnyi Zsil-völgyi szolgálat után a dicsőszenzmártoni egyházközség közgyűlésének határozata alapján 1973. december 1-től püspöki kinevezést nyert egyházközségünkbe. Ettől kezdve egyházközségünkben hirdette az ígét alkalmas és alkalmatlan időkben, akkor is, amikor a rendszer a vallást osztályidegennek tekintette, és akadályozni próbált minden egyházi tevékenységet. A 1970-es években a dicsőszenzmártoni egyházközség népes volt, de Endre bácsi rövid idő alatt majdnem mindenkit megismert. Családlátogatások során feltérképezte a családok gondjait, a betegeket a kórházban is meglátogatta, számontartotta templomlátogatásunkat. Hosszú szolgálata során az egyházi szertartásokon keresztül részt vett a családok örömeiben, több száz kisgyermeket keresztelt meg, vallásórákon felkészítette az ifjakat a konfirmálásra, egyházi megáldásban részesítette a fiatal házásokat. Ezen örömteli eseményeken kívül sajnos nagyon sokszor kellett koporsó mellett állnia, a temetőbe kísérni egyháztagnokat, és vigasztalni a hátramaradottakat.

A papot a szájáért tartják – kedvenc mondása volt Endre bácsinak. Ezen mondás alapján érdemes volt tartani az esperes urat. Szószéki prédikációinak verebes stílusa, eszmei gazdagsága, nyomdakész formája gazdagította a hallgatóság lelki világát. A kiválasztott bibliai vers mindig időszerű volt, beszédeit történelmi adatokkal és irodalmi idézetekkel tette érdekessé és tanulságossá. Őt hallgatva sokunknak Pilátus szavai jutottak eszünkbe, „ecce homo”. Íme az ember, az Isten embere.

Nagy esemény volt a kisgyermek számára a rendszeres és gazdag karácsonyi csomagoztatás, a lélekemelő anyák napi ünnepségek, amelyeket a kántor segítségével pontosan előkészített. A konfirmáló fiatalok szeme ritkán maradt száraz, amikor a lelkész az ajándék Bibliába vagy énekeskönyvbe írt, mindenkinek találó bibliai idézetet olvasta fel.

Fazakas Endre az egyházközség szellemi élete mellett a gazdasági életet is biztos kézzel irányította. A 70-es években, amikor az egyháznak semmi jövedelme nem volt, nem volt amerikai, sem állami támogatás, a templom és egyházi épületek rendszeres javítása és karbantartása mellett két fontos megvalósításra is futotta. Az első a festett, kazettás mennyezetű tanácsterem megépítése, amelynek szükségességét és hasznosságát azóta is igazoljuk. A második a vasbeton kerítés, kapu, a lépcsőfeljáró megépítése, az élősövény ültetése, ezzel alakult ki a templom előterének jellegzetes formája. A szükséges anyagi alap legnagyobb részét az egyháztagnak állták a kirovás alapján, a munkások legnagyobb részét közmunkával végezték el. E munkában a lelkész támogatói voltak a lelkes gondnokok, keblitanácsosok, énekvezér és minden munkaképes egyháztagnak. Így sikerült maradandót alkotni jó szervezéssel, összefogással és sok-sok munkával.

Az esperes úr számára emlékezetes volt 1990 hűsvétje, amikor a szabadság szele mindenkit megérintett, a templom zsúfolásig megtelt lelkes hívekkel, és kétszáznál is többen éltek úrvacsorával.

2001. március 31-én, 65 éves korában, de fizikai és szellemi erejének teljességében nyugdíjazását kérte. Ezután is találkozhattunk vele a vasárnapi istentiszteleteken vagy szerdánként, amint a zöldségpiacon vásárolt vagy volt híveivel, árusokkal beszélgetett.

Fazakas Endre lelkész-esperes szerette az Istent, az Isten is szerette őt, hisz megajándékozta hosszú, tartalmas élettel. Nehézségektől soha nem hátrált meg, egyenes maradt, mint amilyen testtartása volt egész életében. Életének értelme a szeretet és a jóság volt, szolgálta Istent, családját és minket, a dicsőszenzmártoni unitáriusokat.

Hitünk szerint az ilyen igaz emberek jutnak a mennybe, hiszem, hogy Endre bácsi is onnan figyel a nagyon megfogyatkozott gyülekezete földi botladozásait. Pihenése legyen csendes, emléke áldott.

GAGYI BÉLA

Sándor Balázs emlékére

Május 17-én a székelyudvarhelyi temetőben végbúcsút vettünk az egykori unitárius teológiai hallgató, későbbi politikai fogoly Sándor Baláztól.

1936. december 4-én született Homoródalmáson, édesapja Sándor Lajos, édesanyja Gothárd Emma voltak. A szülők mezőgazdasággal foglalkoztak, és három fiúgyermeket neveltek fel.

Sándor Balázs tanulmányait szülőfalujában kezdte el, és az akkori egyházi tehetségkutató programnak köszönhetően Székelykeresztúrot folytatta. Sikeres érettségi vizsgáját követően a kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet Unitárius Karára felvételizett, és itt kezdte el a lelkész-képzési tanulmányokat. Negyedéves korában egy műtét miatt a vizsgáit őszre kellett halasztania, ám erre a vizsgázásra már nem került sor, mivel 1958. augusztus 1-jén koholt vádak alapján letartóztatták, Brassóba hurcolták, majd Marosvásárhelyen 25 év fogságra ítélték. A szamosújvári börtönben raboskodott hat éven keresztül, míg 1964-ben az általános amnesztia következtében szabadult.

Hazatérését követően – mivel egyházi előjárói nem biztatták tanulmányai befejezésére – Székelykeresztúron egy asztalosműhelyben kapott állást, és ott dolgozott néhány évig. Utána Székelyudvarhelyen előbb az erdőkitermelő vállalatnál, majd ké-

sőbb az ún. matricagyárban technikusként dolgozott, eközben Fogarason szakvizsgát tett.

Székelyudvarhelyen ismerte meg későbbi feleségét, Lukács Máriát, akivel 1969. május 15-én házasságot kötött, és 53 évig élt boldog házasságban vele. Házasságukat Isten egy lány, Emese születésével áldotta meg.

Sándor Balázs 1990–1992 között polgármesterként tevékenykedett szülőfalujában, Homoródalmáson. Nyugdíjba vonulását követően feleségével Székelyudvarhelyen és Parajdon éltek, az utolsó három évben Székelyudvarhelyen laktak. Felesége két évvel ezelőtt bekövetkezett halálát követően lánya, Emese társaságában élt haláláig.

Bár szabadulását követően az akkori egyházi vezetőség nem támogatta őt abban, hogy lelkész

lehesen, Sándor Balázs mindvégig megmaradt egyházszeretőnek, aki helytállt minden olyan területen, ahol megbízást kapott.

Temetési szertartásán a szolgálatot Simó Sándor székelyudvarhely-belvárosi unitárius lelkész végezte, András Benedek főjegyző a főhatóság nevében mondott köszönetet helytállásáért, míg a sírnál az egykori fogolytárs, Kelemen Csongor fia, Kelemen Szabolcs szentegyházi lelkész tartott búcsúbeszédet.

Pihenése legyen csendes, emléke áldott!

ANDRÁSI BENEDEK, SIMÓ SÁNDOR

Adományozási felhívás

A Magyar Unitárius Egyház főhatósága részéről 2022. október 13-án adománygyűjtési felhívással fordultunk egyházközségeinkhez, tanintézeteinkhez, egyháztársadalmi és szakmai szervezeteinkhez, továbbá minden adakozó szándékú személyhez. A gyűjtés célja az Északnyugat-Erdélyi Unitárius Szórványegyház-község támogatása a szatmárnémeti helyszínű gyülekezeti központ kialakításában.

Mostanig negyvenegy egyházközségből érkeztek célirányos adományok, ami kiegészül négy egyházi rendezvény perselyes adományaival, így az eddigi felajánlások összértéke elérte a 72 041 lejt (napi árfolyamon: 5 434 595 Ft).

Annak érdekében, hogy a Szatmárnémeti önkormányzata által felajánlott terület és a rajta levő építmény istentiszteleti helyszínné alakuljon át, az Egyházi Képviselő Tanács Elnöksége a célirányos egyete-

mes egyházi gyűjtést meghosszabbította folyó év szeptember 2-ig.

A készpénzadományokat az esperesi hivatalba kérjük eljuttatni, a banki utalásokhoz pedig az alábbi bankszámlaszámok állnak rendelkezésre. Az adományok banki utalványozásakor a kedvezményezett (románul: *beneficiar*) rovatba az Unitárius Püspökséget kell feltüntetni (*Episcopia Unitariană*), amelynek adónyilvántartási száma 4288322, a megjegyzések rovatba pedig ezt kell bevezetni (románul): *Donație pentru biserica din Szatmárnémeti / Satu Mare.*

RO19 OTPV 2000 0034 8014 RO01 (RON)

RO23 OTPV 2000 0034 8014 HU01 (HUF)

RO73 OTPV 2000 0034 8014 EU01 (EUR)

Az adományozással kapcsolatban felmerülő kérdésekkel forduljanak Pálffy Anna Mária helybeli lelkész asszonyhoz a 0742 762 713-as telefonszámon vagy az annamariapalffy@gmail.com elektronikus postacímen.

A székely falusi gazdaköltő

Üstökös a Firtos felett IV.

BALÁZSI DÉNES

• A Petőfi-centenárium évében azt szeretném felmutatni, hogy a Magyar Népkönyvtár egyik székely olvasójához hogyan jutott el a nemzetet feldaraboló, fizikai és szellemi korlátokat emelő hatalmak gáncsbozótjai ellenére az üstökösszerű lángszellem. Nem az epigont próbálom tetten érni. Izsák Domokos, ha úgy érez és gondolkodik, mint a nagy Petőfi, arról nem tehet, mert az esze és a vére diktálja, hogy megvallja szülőföldje és népe iránti szeretetét, ragaszkodását és féltő gondjait úgy, amiként „dalra fakadhatott” egy „magonkőt” (a. m. autodidakta) népfia, a mi „lantosunk”.

„Csak néhány perc és a búzaföldeken,
Itt-ott sorrendbe állanak:
Ősi népem, én akarom, hogy téged
Mindig ilyennek lássalak.

Ilyennek: hívnek, dalosnak, munkásnak,
E nép a gond terhét húzza bár;
De estére mégis keresztbe gyül a
Kenyeret adó búzaszár!” (Székely mezőkön)

A nemzeti létünk, sorsunk, örökölt kötelességvállalásának megrendítő vallomása a *Barázdában* c. vers:

„Ha kél a nap, barázda vár,
Zajos már a mező s határ.
Én is ekém után állok,
A barázdán végig szántok.
Ekém után nem hull babér,
Hálát adok még is azér.

[...]

Bár a szívem másra vágyott,
Járni magas iskolákat,
Hol tudástól nő a szárnyunk –
Azzal messze-messze szállunk!
Az ősi rög itt marasztott.
Irtsak gyomot és aszatot!

[...]

Bánat szálltán az vigasztal,
Hol a harmat gyöngye ragyog,
A természet fia vagyok.
A természet szeretője
Fehér kenyér magvetője!”

Nem rejti véka alá, hogy a közösségi sors akadályai okán – az első világháború nemzetünket sújtó végzései miatt – nem gyarapíthatta tudását Európa műveltséget kínáló fővárosaiban. A székely paraszti vagy katonai (szinte kasztrendi) hagyományok is lehetnek a boldogulás fékezői. (Gondoljunk Kőrösi Csoma Sándorra!) Az itthon marasztó „ősi rögnek” voltak mélyre húzó béklyói is!

A *Dal a porban* komor dallamából ugyan nem a Petőfi Sándor-i, titáni erejű, üstökösi rangjelzésű költői programot, de Izsák Domokos egy szerény, őszinte és határozott hivatásvállalásának megfogalmazását halljuk ki.

„Itt születtem, itt a porban,
Bölcsöm is itt ringatott.
De a dalra mégis anyám
Megtanított.

Nem művelt ki Pest vagy Páris,
Nem jártam én Milánóban,
Mégis a dal bennem lobog,
Állandóan...

[...]

Bár egyszerű hangom, nyelvem;
Búsan élek, eltiportan,
Mégis-mégis dalolnom kell:
Itt a porban!...”

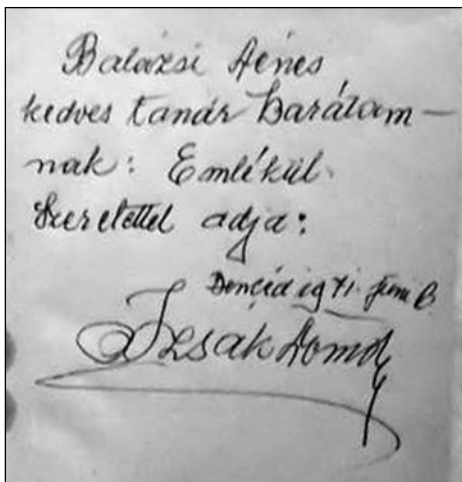
A *Köszöntés* című versben nem a néma megalkuvás, „az ősi rög” rabjának hangján szól a költő: büszkén vallja, hogy unokája a „szántó-vető székely” népnek, és annak ellenére, hogy ő maga nem tör falat a

bérc fokán, de a „bérci tetőn” küzdőkkel lélekben együtt harcol, amikor köszönti azokat, „Kik dalolnak fönt a tetőn!”

„Itt élek az ősi rögön,
Hol apáink éltek, haltak.
Unokája vagyok én a
Szántó-vető székely fajnak.
Bércfokára nem mehetek:
Hol a dicsők törnek falat,
Én csak szántok, magot hintek,
A sziklabérc szárnya alatt.
De mikor a bérci tetőn,
Harsányan zeng körül a dal,
Ha lezúg a völgybe hozzám,
Még érzem, hogy él a magyar.
És olyankor kedvem támad:
Összegyűjtöm minden erőm;
Köszöntelek szent ihlettel,
Kik daloltok fönt a tetőn!”

Izsák Domokos benne él a hazai tájban. Létének, valójának része a gabonatermő, tápláló anyaföld. Küzdelmének „harctere” a hegyi, havasi táj. Sorstársai a vak vihar és az emberi kíméletlenség áldozatai, a

kidöntött fenyők. A virágos havasi rét és a daloló madársereg jelenléte verseiben a lelkét éltető ihletforrás, nem talmi „karácsonyfadisz”. A természet ölen pihen meg a sorsa miatt háborgó lelke, és talál vigasztalást nyújtó reménybalzsamot. Ez nem Petőfi *A Tisza* című verse, amelyben a szabadság költője a rabláncát letépett népet idézi, amint az hatalmas erejének tudatára ébred. Izsák Domokos *Nyikó mentén* c. versében a költő egy jól ismert pasztellmodell szerint jár el: szülőföldje kedves vidékének népét jeleníti meg. Egy munkás, nyári napon a váratlanul kitörő vihar megzavarja az egyik legkedvesebb mezei munka, a szénaszárítás idilljét, de a harangszó jégkármentő erejében bízva a természet rendjének helyreállása után megnyugszik a nép, és a vers zárószakaszában megtartó vallásos hitével összhangban megkapja a továbbéléshez szükséges keresztényi üzenetet, amely azonos az egyensúlyában helyreállt természet biztató hangjával:

„9. Eső zudul, zápor szakad,
Zápor alatt porzik a rét,
Fűz, jegenye inog, hajol,
Menekülni készül a nép!”

10. Zúgásba full ima s jajszó,
Elsötétül völgy és orom,
Harangja esdő szavát
Küldi szét egy fehér torony.

11. Bomlik lassan már a felhő,
A zápor is szűnik végül.
Felhők közül kisüt a nap,
Mosolyog az Úr a kék égbül.

12. Mert tőle jó fény és ború,
És tőle jó, mind, ami jó.
A berekben örömtelven
Szólni kezd a sárgarigó!”

(A vers az 1940. évi unitárius könyvnapárban jelent meg.)

Az életigenlés sugárzik a negyvenes évek elején született dalokból. Az egyéni és közösségi létet állandó félelemben tartó gondfellegek közül egy pillanatra rájuk, a népre tekintett a Gondviselő fényes napja – a Firtos felett az üstökös fénycsóvája szórta tűzszikráit. Úgy hívták ezt később: a rövid magyar idő – akkor, amikor a jövőre, az építésre is mertek gondolni, bár még nem sejtették, hogy az a másik fénycsóvák hullócsillag veszedelme, halált is jelezhet számukra.

Az építők

Faluvégén épül egy ház.
Berekben egy madárfészek.
Itt is, ott is szorgoskodnak
A kétféle építészek.
Az emberek hordják a fát.
A nagy, nehéz gerendákat.
Csiripelő kis madarak
Ágbogat és szalmaszálat.

Kétféle nép. Két világ ez.
Egyik sem figyel a másra.
Önkedvükben szorgosodnak.
Híven, Isten igazába?
Csak én, – egy harmadik, – a ki
Nézem és figyelem őket.
Két világból egy cél felé
Törekedő építőket.

S ez ünnepi tavaszfényben,
Ahogy ide, oda nézek
Építeni, építeni
Valami szent vágyat érzek
Gondolatom ég felé száll. [...]

Hogy fejezzem magamat ki?
 Azt a vágyat, amit érzek!
 Össze-vissza gondolok most,
 E világon minden szépet.
 Kiáltani szeretnék, mert
 Nincs már szavam: kiáltok hát
 Hahó! – Élet, élet, élet!...

(A vers az 1942. évre kiadott *Unitárius Naptárban* jelent meg)

Mit kapott Izsák Domokos A Magyar Nép Könyvtárán keresztül az üstökös üzenetéből? Az *Óda* poémáját vallatom. A címválasztás tudatosságra vall, nem kételkedem kedves *barátom* – ezt a szót a kitüntető és megtisztelő dedikációjában használta, amikor meg-

ajándékozott engem a *Dalok, erdőn, mezőn* tisztelet-példányával – tájékozottságában, az ő autodidakta példája készített engem is a fogalmak tisztázására.

A manapság kattintásra levő világháló tudástár szerint „az óda fennkölt, magasztos tárgyú, gyakran bonyolult ritmikájú és felépítésű dallamos lírai műfaj. Emelkedett hangvétel, feszült érzelmi állapot jellemzi. [...] Tárgya sokféle lehet: istenség, természet, haza, művészet, barátság, szerelem, életöröm, hírnév. Költői nyelve többnyire kedélyes, patetikus [...] Fenséges tárgyat vagy magasztos eszmét ünnepélyes hangon megéneklő lírai költemény.”

(Folytatás következő számunkban.)

Mindenki megvan

| SZÁSZ-CSEREY KATALIN

• „Mindenki megvan” – gyakran kapjuk ezt a kétszavas, semmitmondó választ találkozásaink alkalmával feltett „hogyan vagytok?” kérdésre. De mi is van, vagy éppen nincs e két szó mögött?

A *Mindenki megvan* című film Giuseppe Tornatore 1990-es *Mindenki jól van* című filmjének újragondolása, ami egy nagyon aktuális problémát dolgoz fel: a fontosnak hitt dolgok, a siker, a pénz, az elismerés utáni hajszában sokszor elhanyagoljuk a legfontosabb értékeinket, szereteteinket, kapcsolatainkat.

A film főhőse, a Robert de Niro által alakított Frank Goode élete fő céljaként azt tűzte ki, hogy elég pénzt keressen ahhoz, hogy gyerekeiből sikeres embereket faragjon. Emiatt rengeteget dolgozott, szigorú volt gyerekeihez, és minden fontos döntést a gyerekeivel kapcsolatosan a felesége hozott meg. „Több ezer mérföldnyi kábelbe kerültek” – jelenti ki büszkén gyerekeiről, akik időközben megnőttek, és a szélrózsa minden irányába szétszéledtek.

Frank a felesége halála után teljesen egyedül marad kertvárosi házában. Megpróbálja összerakni családját egy közös hálaadási alkalomra, de az utolsó este mindenki lemondja a családi összejövetelt. Ezért Frank elhatározza, meglepi őket, és személyesen látogatja meg két fiát és két lányát. Azonban az orvosa nem engedi repülőre szállni, így kénytelen busszal és vonattal nekivágni az útnak. Az országot keresztülszelő út egyben belső utazás is, amelynek során lassan fény derül az igazságra is, lelepleződnek a titkok, Franknek azzal kell szembesülnie, hogy gyerekei mennyire mások, mint amilyen idilli képet ő kialakított róluk.

Gyerekeivel kapcsolatban abban a tudatban él, hogy mindegyik sikeres, boldog életet él. A valóság azonban egészen más. Mindegyik gyereke eltitkol elő-

le valamit, és egyáltalán nem azt az életet élik, mint amit ő remélt. A látogatások után szomorúan kell tudomásul vegye, hogy nem volt képes bensőséges kapcsolatot kialakítani gyerekeivel, és csak nagyon felületesen ismeri őket. Meg kell értenie, hogy az elvárások, amit gyerekeivel szemben támasztott, irreálisan magasak voltak, szembe kell nézzen apasága vereségével, kapcsolatai sivárságával.

A tragédiák, veszteségek sorozata (felesége és fia tragikus halála, szívinfarktusa) rávezetik arra, hogy nincs többé szüksége a látszatélet fenntartására. Felismeri, mennyire fontos lett volna a gyerekeivel eltöltött idő. Fájdalmas tapasztalatát Michael Ende olyan szépen fogalmazza meg a *Momo* című regényében. „Ahogyan van szemetek, hogy a fényt meglássátok, van fületek, hogy a hangot meghalljátok, úgy van szívetek, hogy az időt megérezzétek. S minden idő, amit nem a szívünkkel érzünk meg, elveszett idő, akár a szivárvány színei a vaknak, a madár éneke a süketnek. De van vak meg süket szív is, amely semmit se érez, épp csak ver.”

Nos, a film és a valós életünk alapján mit is jelent a „mindenki megvan” feleletünk? Azt, amit Frank is csak élete végén értett meg, hogy az életnek nem kell tökéletesnek lennie ahhoz, hogy szép, gyönyörű, értékes legyen. De szükséges az, hogy együtt legyünk azokkal, akiket szeretünk, akikkel közös a történetünk.

Az élet nem arra való, hogy tovább kergessük a tökéletes élet, az örök boldogság illúzióját, hanem arra, hogy megtanuljunk megküzdeni a nehézségekkel, megtanuljuk megírni, átírni és értékelni az életmésénket, tisztelettel és elfogadással tekinteni önmagunkra és a saját utunkra. Megkapaszkodni gyökereinkben és szárnyalni fel egészen a csillagokig.

SZERETETSZOLGÁLAT

Születés hete Székelykeresztúron

DEÁK RÉKA

• Május 2–7. között zajlott a születés hete rendezvénysorozat 12. kiírása Székelykeresztúron, a Gondviselés Segélyszervezet és a Székelykeresztúri Unitárius Egyházközség szervezésében.

Eme nemzetközi rendezvénysorozat azért jött létre, hogy a családalapítás előtt állók és a kisgyermekes családok az előadások által könnyebben hozzájuthassanak szüléssel és gyermekneveléssel kapcsolatos tudnivalókhoz.

Egy gyermek születése a legnagyobb csoda, aki a maga tökéletességével szebbé, szerethetőbbé, tökéletesebbé teszi ezt a világot. Mindenki érzi ezt a csodát, aki kapcsolatban áll egy újonnan született élettel. A születés hete azt a célt szolgálja, hogy a születendő vagy már megszületett csodákat úgy tudják nevelni a szerető családok, hogy a szakmai információk közül válogathassák ki a számukra legmegfelelőbbeket.

A rendezvény első napján a helyi bölcsődébe látogattunk húsz aprósággal, akik még nagyobb élettel töltötték meg az amúgy is zsongással és jókedvvel teli helyet. A bölcsődébe készülő apróságok felfedezhették életük jövődöbeli második otthonának színtereit. Az édesanyák is betekintést nyerhettek az intézmény falai közé, megismerhették a bölcsi napi rutinját, szóba állhattak az alkalmazottakkal. Ezen hasznos ismeretek által remélhetőleg könnyebben tudják majd elengedni apróságaikat, amikor eljön ennek az ideje. Délután Palló Csilla Tímea gyógytornász egy jó hangulatú, hasznos előadáson keresztül oszlatta el a hasi szü-

lés (császármetszés) körüli tévhiteket. Ugyanakkor ellátott bennünket gyakorlati tanácsokkal mind a hasi, mind a hüvelyi szülés utáni gyors és hatékony regenerációt segítő gyakorlatokkal.

A rendezvény második napját könyvtárlátogatással kezdtük. A háromévesnél kisebb korosztállyal érkezünk a könyvek birodalmába. Megannyi kíváncsi tekintet, apró, keresgélő kezek a polcokon, aranyos mosolyok ragyogtak a könyvespolcok között. Délután Lukács Gabriella önkéntes szoptatássegítő, babamasszázs-oktató, háromgyermekes édesanya a gyermekágy témakörében tartott előadást. Jó hangulatú, hasznos beszélgetést volt.

Harmadik nap Fazakas Annamária, a Berde Mózes Unitárius Gimnázium óvopedagógusa kalauzolt el kicsit és nagyot a Kett-módszer segítségével a mese világába. Egyidejűleg Fodor Erika fitoterapeuta osztott meg egy szeletet a tudásából. Arról hallhattunk, hogy milyen gyógynövényeket használhatunk várandósságunk alatt, illetve gyermekeink számára betegségek idején.

Negyedik nap délelőtt Csiri-biri mozgásfejlesztő tornával próbáltunk jó kedvre kerekedni a legfiatalabb korosztállyal. Délután a Csiga család meséje elevenedett meg a Gondviselés Segélyszervezet székelykeresztúri irodájában a Mesevár Napköziotthon óvopedagógusai jóvoltából. Mozgalmas és izgalmas interaktív mesedramatizálás volt, amellyel már sokadjára sikerült elvarázsoljanak bennünket.

Ötödik nap került sor a 12. babakocsis felvonulásra és a 13. születésfa-avatási ünnepségre. Ünnepi beszédet mondott városunk polgármestere, Koncz Hunor János. Szabó Előd unitárius lelkész, Gáspár-Babos Etele református lelkész és Bálint István római katolikus plébános egyházi áldásban részesítette és felavatta a 2022-ben született székelykeresztúri kisbabák születésfáját. A születésfa előtti táblát, amelyen 114 kisgyermek neve szerepel, Faluvégi-Bartha Hugó, Gábos Panna és Molnár Örs leplezték le édesanyjuk segítségével.

A Teremtő 114 szülőpár életét koronázta meg a legdrágábbal, a gyermekkel. Ezek a kisgyermekek ugyanúgy Székelykeresztúr ékességei is. A jó Isten segítsen minden családot, hogy szeretetben, megértésben, biztonságban nevelhessék, fényesítgessék életük koronáit, hogy azok beragyoghassák szűkebb és tágabb családjaik életét.

A születés hete rendezvénysorozat zárómozzanataként köszöntöttük az édesanyákat a székelykeresztúri unitárius templomban. A jó Isten éltesen és hordozzon a tenyerén minden édesanyát!

Az ünnepi istentiszteletet követően a Kelekótya együttes röpített bennünket a zene szárnyain. Tartal-

mas együttlét volt, amely megkoronázta az amúgy is mozgalmas és izgalmas hetet.

Hálásan köszönjük a Székelykeresztúri Unitárius Egyházközségnek a támogatást, az együtt gondolkodást, a közös munkát! Továbbá köszönet a támogatásért Székelykeresztúr önkormányzatának, a Bethlen Gábor Alapnak és a Nemzeti Együttműködési Alapnak. Végül, de nem utolsósorban köszönet illet mindenkit, aki elősegítette a születés hete rendezvénysorozat idei kiírásának megvalósulását.

NŐK VILÁGA

Nőszövetségi közgyűlés Torockón

Torockón került sor április 29-én a Kolozs-Tordai Unitárius Egyházkör nőszövetségi közgyűlésére. Ez alkalommal kilenc nőszövetség mintegy hatvan résztvevője volt jelen Alsófelsőszentmihály, Aranyosrákos, Déva, Kövend, Sinfalva, Torda, Torockó, Torockószentgyörgy és Várfalva településekről.

Bejelentkezéskor meglepetéssel kedveskedett a helyi nőszövetség: eredeti torockói receptgyűjteményt nyújtottak át mindenkinek, az általuk készített könyvjelzővel és apró emléktárggyal. A gyönyörűen felújított templomban a zászlóanyák bevonulása után került sor Péterfi Zita Ágnes sepsiszentgyörgyi lelkész áhítatára, majd köszöntések következtek Csécs Márton Lőrinc helyi lelkész-esperes, Dimény Csilla Júlia UNOSZ-elnök, valamint Simon Judit torockói nőszövetségi elnök részéről. A körüli vándorabrosz is méltó helyet kapott a szószeiken.

A közgyűlés munkálatai során az elmúlt év kiértékelése és a beszámoló elfogadása következett. A nőszövetségek megosztották egymással értékes tapasztalataikat, ötleteiket a nőszövetségi munka megszervezéséről. A tisztújítás során Dimény Csilla Júlia körü-

elnök, Finta Emese Erzsébet alelnök, Józsa Emese titkár-pénztáros, Pálfi Ildikó jegyző, Keresztesi Polixéna és Finta Emese Erzsébet lettek a választmányi tagok.

Mintha egy időutazáson vettünk volna részt, nagy élmény volt a múzeumban Torockó történetét meghallgatni Lassel Ágnes igazgató vezetésével. Megismerkedtünk a helyi vasérc megmunkálásának folyamataival, megcsodáltuk a régi díszes torockói viseletet és a tisztaszobát. Egy régi fényképet is felfedeztünk a torockói nőszövetségről 1938-ból. Meglepetésünkre, a képen látható asszonyok leszármazottai közül

néhányan ott voltak közöttünk, és örömmel meséltek arról, hogy ki kicsoda a felvételen!

Az istentiszteleti szolgálat a szívünkig hatolt, és felemelő érzésekkel töltötte el a lelkünket! A közösen elköltött finom ebédet a nőszövetség tagjai által készített változatos sütemények fogyasztása követte, természetesen kihagyhatatlan volt ezek közül a finomságáról méltán híres torockói hamuzsák.

„A leghatalmasabb lángot is egy apró szikra táplálja!” (Dante) Legyünk mi az az apró szikra, amely közösségeink élő hitének lángját élteti! Isten adjon mindannyiunknak ehhez erőt, egészséget és kitartást, hogy merjünk álmodni, tervezni, és hogy együtt meg is tudjuk ezeket valósítani!

DIMÉNY CSILLA JÚLIA

Nőszövetségi közgyűlés a Székelykeresztúri Egyházkörben

Korondon tartottuk április 29-én a Székelykeresztúri Unitárius Egyházkör nőszövetségeinek évi közgyűlését, ahol tizennégy gyülekezetünk közel nyolcvan képviselője vett részt: Alsóboldogfalva, Bencéd, Csekefalva, Énlaka, Firtosmartonos, Gagy, Kissolyos, Kobátfalva, Korond, Siménfalva, Szentábrahám, Székelykeresztúr, Székelyszentmihály és Újszékely asszonyai. Házigazdáink nagy szeretettel, sok finomsággal, felvirágozott templommal vártak bennünket. A zászlósok bevonulását követően Dénes Erzsébet siménfalvi lelkész hívott imádkozni, majd Demeter Erika helyi lelkész a házigazdák, Mátéfi Tímea énlaki lelkész a körüli választmány nevében köszöntötte az asszonyokat. Az UNOSZ vezetőségét Nagy Gizella alelnök képviselte, és kedves szavai körülölelték az egybegyűlték közösséget. Csáki Levente esperes és Lázár Levente helyi lelkész is üdvözölte az asszonyokat.

Az összesített nőszövetségi beszámoló elhangzását, elfogadását követően Sándor-Zsigmond Ibolya, a székelykeresztúri Molnár István Múzeum munkatársa a Petőfi 200 emlékvéjegyében rendkívül érdekes, tartalmas vetített képes előadására került sor *Igazság és Legenda. A székelykeresztúri Petőfi-kultusz* címmel. A helyiek részéről egy meglepetés szavazatot is meghallgathattunk Lőrincz Zsuzsánna tolmácsolásában.

Ezt követően tisztújító választást tartottunk, amelynek eredményeként Dénes Erzsébet és Mátéfi Tímea társelnökök, Kibédi Enikő jegyző, Lukács Mária és Molnos Éva választmányi tagok lettek egyházunk nőszövetségi képviselői az elkövetkező négyéves ciklusra. A régi-új elnökség munkájára Isten áldását kértük!

Moldován-Szeredai Noémi csekefalvi lelkész prédikációja az önmagunkért való bátor kiállásra, hivatásunk bölcs felismerésére buzdított az őszövetségi Debóra próféta történetén keresztül. Közös, ízletes ebédünk elfogyasztását követően mosollyal, vidámsággal, a találkozás örömeivel és az elhangzottak építő gondolataival feltöltődve indultunk haza.

Az új körü vezetőség és az UNOSZ alelnöke

Bár nőszövetségeink tevékenysége sokszor észrevétlenül, csendben, végtelen odaadással és szorgalommal zajlik, tudjuk és érezzük, hogy a tágabb közösségi lét lüktetését is ennek a fáradhatatlan, önzetlen, lelkes asszonyi elköteleződésnek köszönhetjük.

Hála minden gondoskodásért, munkáért, megszervezett ünnepért, közösségi élményért, úrasztalára kerülő viruló virágért drága asszonyainknak! Isten hordozza szeretetében mindnyájuk életét!

MÁTÉFI TÍMEA

Fiatalok, még itt vagyunk!

A Sepsiszentgyörgyi Unitárius Nőszövetség minden hónapban szeretetvendégséget szervez a gyülekezet tagjainak. Az első alkalom februárban volt, amelyről már tudósítottuk az *Unitárius Közlöny* olvasóit.

Március meghívottja Buzogány-Csoma Csilla kór-házlelkész volt, aki 19-én Laborfalvi Rózáról tartott érdekes, tanulságos vetített képes előadást.

Áprilisi szeretetvendégségünk előadója Péter Sándor magyar szakos tanár volt, aki április 23-án a *Fiatalok, még itt vagyunk!* című kötetének folytatásával érkezett hozzánk. A kötet a 2017-ben azonos címmel megjelent munka bővítése.

Szeretetvendégségünkkel még nem tudhattuk, hogy meghívottunk 29-én átveheti a sepsiszentgyörgyi önkormányzat által adományozott 2023-as Pro Urbe-díjat. Méltatásában olvashatjuk, hogy pedagógus, újságíró, iskola- és újságalapító, rendezvényszervező és hagyományteremtő, aki hatvan éve „pénz és taps” nélkül dolgozik azért, hogy mind a helyi, mind a háromszéki és erdélyi magyarság megismerje és őrizze hagyományait, az írott és elektronikus sajtóban megmaradjon a szép, tiszta magyar nyelv.

Örömünkre a nagyszámú érdeklődőnek köszönhetően szűknek bizonyult egyházközségünk tanácsterme. Vánca Csilla elnök köszöntőbeszéde után Tatár Ágnes Tekla segédlelkésszel imádkozhattunk együtt.

A tanár úr csapattal érkezett: Mátyás Ferencel, Préda Barnával és Török Árpáddal. Elmondása szerint Magyarországon mozgalom indult azért, hogy a régi magyar nóták újra visszakerüljenek a köztudatba. Mátyás Ferenc J. S. Bach első szonátájának első, *Adagio* tételét klarinéton adta elő. Préda Barna „kutató ember”, Zalánpaták monográfiájának írója, aki még Préda Jenő bácsitól tanult hegedülni, két hallga-

tót játszva, a hallgatóságot is bekapcsolta az éneklésbe.

A bemutatott interjúkötet tizennyolc, mára már nyugalmazott női és egy férfi (László Károlyt) értelmiségi életét ismerteti. A könyvben olyan interjúalanyok is felsorakoznak, akik a mi szívünkhöz is közel állnak: néhai Fazakas Gáborné szül. Sándor Ibolya, aki nőszövetségünk aktív tagja volt haláláig. Az almási gyökerekkel rendelkező Ibolya néni hú maradt magyarságához, unitárius vallásához. Vargyasi tanítóskodása sokak emlékében a mai napig él. Emellett családja is fontos volt számára: családanyaként élte le életét férje, gyermekei, unokái, dédunokája ölelésében.

A cím – *Fiatalok, még itt vagyunk!* – jelzi, hogy a könyv rólunk, az idősebb nemzedékről, a felhalmozott élettapasztalatokról, értékekről szól: nagy a haszna, ha a család, szülők a helyükön vannak, átadhatják bölcsességüket, tudásukat, intelmeiket a gyermekeknek, akik tovább vihetik felmenőik bölcsességét a jövő nemzedéknek.

A zenei produkciók után Török Árpád, aki Erdély egyik legjobb ismerője, amelyet útikalauzainak sora igazol, méltatta Péter Sándor munkásságát: a tanár úr több emlékiratgyűjtési ügyet is felvállalt. Munkásságának értékét Ezüstgyopár- és Apáczai-díj jelzi, valamint Romániában egyedülként elnyerte a Tisza Kálmán miniszteréről, Trefort Ágostonról elnevezett díjat is.

A közönség soraiban ülő egyik interjúalany, László Károly, az ismert színművész a női teherbírásról és a női sorsokról beszélt, Kányádi Sándor *Ének a forrásról* című verséből szavalt:

„Jóbarátom az a forrás,
biztatott, s én hittel hittem:
sikerül az aratóknak
egy csillagot kimerítnem.

Kárpótlásul a csillagért
azoknak, kik várva várnak,
megtanított jég alatt is
pengetni a citerámat.”

Háziasszonyaink, Dakó Ildikó, Kolcza Zsuzsanna, Pávelka Éva Mária, Ütő Judit és e sorok írójának házi süteményei és Vánca Csilla elnök diótortája elfogyasztása után teánkat iszogatva beszélgetéssel zárult az ismételten sikeresnek bizonyuló szeretetvendégségünk.

FERENCZI MÁRIA-MAGDOLNA

„Egy nőnek alapvető feladata, hogy növekedjék...”

Ez a megállapítás hangzott el Újvárosi Katalin unitárius lelkész ünnepi prédikációjában a székelyderzsi unitárius vártemplomban. Ezen a csodálatos, látnivalókban bővelkedő imádkozóhelyen került sor május 6-án a Székelyudvarhelyi Egyházköri Unitárius Nőszövetség éves közgyűlésére, ahol összesereglettek az egyházkör lányai, asszonyai, hogy lélekben növekedjenek, és hálát mondjanak gondviselő Istenünknek bőséges áldásaiért.

Az év témája az unitáriusok számára a hitélet és lelkiség. A megtartó hit megélésére nyújtanak lehetőséget szép közösségi alkalmaink az elhangzó lélekemelő prédikációk, a viszontlátás öröme által. A találkozó a zászlóanyák bevonulásával indult, majd következtek Borboly Csaba megyei elnök üdvözlő szavai, aki a hitet, a reményt és a szeretetet jelölte meg az életünket szervező erőként. Simó Melinda egyházköri elnök megköszönte a biztató és lelkesítő szavakat, majd sor került a találkozó gyönyörű mozzanatát jelentő prédikációra.

Petőfi Sándor szerint a jóság a lélek virága. A gondoskodó női lét is összekapcsolható a virágzással, a világ is szebbé válik valóságos és lelki virágaink által. Ezeknek a gondolatoknak a jegyében szerveződött a találkozó, ahová útjaink virágos mezőkön át vezettek, ahol virágot hordozott az összesereglettek viselete, és a kis ajándéktasakokban is parányi kórózsák rejtőztek. Virágok pompáztak a templomot díszítő varrottasokon, bútorokon, a freskó hátterének virágai pedig oly világot jelentenek, amelyben élnie kellene a mindenkori embernek. Ezt a témát járta körül a lélek virágaként kibontakozó prédikáció, amely Máté evangéliumának verseire épült: „Mit aggódtok a ruházatért is? Figyeljétek meg a mező liliomait, hogyan növekednek: nem fáradoznak, és nem fonnak, de mondom nektek, hogy Salamon teljes dicsőségében sem öltözködött úgy, mint ezek közül akár csak egy is.”

A továbbiakban Antal Enikő köri alelnök üdvözölte a jelenlevőket, és jelezte, hogy a jelenlegi vezetőség a jövőben csupán egyházközségi szinten kíván tevékenykedni. Solymosi Alpár esperes beszédében a békességet és szeretetet ajánlotta a tisztújításon részt vevők figyelmébe, majd Isten áldását kérte a mindenkori nőszövetségek életére. Demeter Sándor Lóránd helyi lelkész Árpád-házi Szent Erzsébet alakját idézte meg, akinek kötényében végbement a kenyeret rózsává változtató csoda. Adrián István helyi polgármester kö-

szönetet mondott a jó Istennek a női áldozatkésztségért. Sándor Krisztina főgondnok elismeréssel beszélt az unitárius nőszövetség tagjairól, akik munka helyett ezen a különleges szombatn való részvételt választották. Gergely Klára székelyudvarhelyi nőszövetségi tag tolmácsolta az UNOSZ elnökének köszöntőjét, majd Simó Melinda köri elnökként utolsó beszédét mondta el. Egy mesével búcsúzott, majd köszönetet mondott férjének, és beszámolt a Székelyudvarhelyi Belvárosi Unitárius Egyházközség nőszövetségének szép megvalósításairól.

A találkozó ünnepi mozzanata volt a felújított vándorabrosz átadása a székelyderzsieknek az udvarhelyi belvárosi egyházközség tagjainak részéről. Lőrinczi Krisztina köri titkár kedves beszámolójában kis óvodás tanítványai megható kívánságait idézte fel, majd sor került a tisztújítás szertartásának levezetésére Simó Melinda köri elnök által. A szavazattal bírók Újvárosi Katalin lelkészt választották köri elnöknek, Máthé Ildikót alelnöknek. A titkári tisztséget Máthé Gyöngyi, a pénztárosit Solymosi Erika tölti be az elkövetkező időben. Választmányi tagok: Székely Erzsébet és Nagy Adél. A jó Isten segítse munkájukat, áldja meg igyekezetüket!

A helyi nőszövetség tagjai a műemlék templom falát díszítő freskón ábrázolt történetet adták elő, miszerint Szent László legyőzi a lányrabló kunt. Vas Harmat udvarhelyi tanító tanulságos, sokakat érintő előadása zárta az együttlétet, amely a mostani nemzedék nevelésével kapcsolatban fogalmazott meg jó észrevételeket, tanácsokat.

„Virágozzék szent vallásunk, / Lelki, testi szabadságunk, / Nekünk drága kis egyházunk.” Mondja a XVI. századi zsoltár, és a virágzás jegyében lezajló találkozó résztvevőiként nőszövetségünk számára is ugyanezt kívánhatjuk. Növekedjünk szeretetben, gazdagodjunk lelkiekben, és imáink által kerüljünk közelebb megtartó Istenünkhöz!

MÁTHÉ GYÖNGYI

IFJÚSÁGI OLDAL

A tanítványságba beletartozik az ifjúsági munka is?

NAGY NORBERT

• A dicső múlt megidézése hamis ábrándokkal kecsegtethet a mában. Különös érzés arra gondolni, hogy a '89-es rendszerváltás után voltak olyan személyek az egyházban, akik az új világrend kezdetén az egyház újjáépítésének egyik elsődleges feladatát a valláserkölcsei nevelés területén képzelték el. Hogy bár rengeteg tennivalója volt az egyháznak abban az időszakban: alapszabályzatot írni, új alapokat lefektetni az adminisztráció és a szervezés területén, mégis voltak olyanok, akik az egyháztársadalmi szervezetek, köztük az ifjúsági egyesület újraalakítását tűzték ki szolgálatuk céljául.

Az ilyen gondolatok mintha az sugallnák, hogy az egyházban a forma helyett fontosabb a belső tartalom. És ha arra gondolok a fentiek alapján, hogy az újjászervezés mindig a legkisebektől kezdődik: a gyerekektől, az ifjaktól, akkor megelevenedik bennem egy hang, amely szerint a jövő egyetlen biztos záloga a ma fiatalja. Igazán különös arra gondolni, hogy van egy olyan világszemlélet, amelyben a legnagyobb örömet és beteljesedést az ifjakkal való foglalkozás adja, és nem a külső megvalósítások. Hogy van egy perspektíva, amiben az ifjúság az egyház világsága.

Manapság sokkal inkább az jellemző, hogy nincs idő ifjúsági munkára. Keserű érzés arra gondolni, hogy egy olyan világban élünk, ahol a szolgálatot kitöltött papírokban, megszerzett igazolásokban, leadott pályázatokban és megszervezett eseményekben mérik, és közben elfelejtődik a valódi, belső lényeg. Ahol fontosabb, hogy hol, milyen találkozási mutathattuk meg magunkat és tarthattunk beszédet.

Az egyházért nem beszélni, hanem tenni kell. Visszhangzik bennem ez a hitvallás a megidézett dicső múltból, és eltűnődöm azon, hogy vajon a tanítványságba beletartozik az ifjúsági munka is, ez a csendes, eredményeket oly nehezen felmutatni tudó területe is az egyházi valóságnak? Ez a küzdelem, ami egykoron az elsődleges feladatok közt szerepelt, amikor egyházépítésről gondolkodtak, de ami ma egyre kevesebbszer kap hangot? Úgy tűnik, hogy a dicső múlt megidézése hamis ábrándokkal kecsegtethet a mában.

A tanítványság megköveteli, hogy a lélekkel való imádkozást az értelemmel való imádkozás, valós tet-

tek sora kövesse. Ez a kettő nem szétválasztható. Mert mindenki, aki belevesz a bürokráciába, az adminisztrációba, a szervezésekbe, és nem figyel arra, hogy kikért szolgálunk is valójában, az rég csak az értelemmel szolgál. És nem jó a másik véglet sem, ahol a lélek emberének valljuk magunkat, és imádkozunk, sóhajtozunk és panaszkodunk lélekben, de legtöbbször hangosan és nyilvánosan is, hogy mindenki hallja, hogy bár szeretnénk, de nem tudunk tenni a fiatalokért, mert nincs elég idő, nincsenek is annyian, és amúgy is éppen elszámolási határidő van. Ha akarunk valamit, szervezzék meg magunknak.

Pál apostol korinthusiakhoz írt első levelének 14. részében van egy szemléletes példa arra, hogy milyen idegenekké válhatunk, ha nem a tanítványi szeretet vezérel bennünket. A bibliai rész főként arról szól, hogy nem elég a mintakereszténység, az erős lelki imádság, ha azt nem követi értelemmel vezetett imádság és tett is.

E bibliai rész alapján prédikáltunk a Közös Utakon ifjúsági istentiszteletes körúton május 13–14. között Sepsiszentgyörgyön, Székelyszentmihályon, Désfalván és Nagyenyeden. Az istentisztelet szónokai voltak: Farkas Ilka, Ilkei Árpád, Kondert Zsuzsanna, Lőrinczi Zsófia, Magyar Zita Emese és e sorok írója. A zenei szolgálatot a Last Minute zenekar végezte, amelynek tagjai Fekete Hunor, Ördög Ödön, Simó Kamilia, Szabó Lóránt, Szilágyi Alpár Attila, Veres Lehel és Vida Ferenc.

Ha kétezer évvel ezelőtt Pál apostolnak a korinthusi gyülekezetben sikerült az emberek tudtára adni, hogy valóban imádkozunk kell lélekkel, de az üres kegyesség akkor válik megtapasztalhatóvá a gyülekezetben, ha imádkoznak értelemmel, azaz tettekkel is, ha a 89-es rendszerváltás után sikerült az ifjúsági egyesületet újjáindítani, mert hittek abban, hogy az egyház jövőjét az egyesületesek biztosíthatják, akkor hitem mindennél erősebb most.

Hiszek abban, hogy mindezt a mában, általunk is meg lehet valósítani. Hogy az elidegenedés korszakában az ifjúsági egyesület olyan hely, ahol fel tudjuk vállalni önmagunkat. Hogy az ifjúsági munka arról szól, hogy imádkozunk lélekkel, de imádkozunk értelemmel, tettekkel is. Értük, velük. Mert ez a tanítványság, ez a jövő. Az ifjúsági egyesület így tud élni és életet adni.

4/I. Savadag! 7.			Hajót viheti előre Vonalzóféle		Tanuló otthoni feladata Sirdogál	Hosszan pislog Olasz autójelzés		Mennyiséget kifejező írásjelző	2.		Gyakori kínai név Táncot jár		Abból az irányból
	N								H				Ö
Utca, út (röv.) Élet- szakasz!			Kezdődik a zivatar! 5.			Sanzon sorai! 6.					Csonka darab! „A” gabonafajta		
Kelet- ázsiai sivatag Párosan gyorsull Erős indulatokat vált ki					Egyik nevelőszülő Kissé szenvedő!								1.
				Nagy szegénység Madár teste!				Íróasztalon van! Idegen Lajos			Nyílvégekl Erdei szaraz lomb- réteg	Személyes névmás Á, á, á, ...	
					3. Pofon (bizalmasan)	K			O	ZS			R
Trófea része! Árnyújt Italcsepp!		... a tettet (öt gyanúsítod) Megért									„... keres, talál” (közmondás) Táplálja		
Némileg tökféjű!				Leír a széleire! Csukódik (az ajtó)			Egyik testvér Csődületben áll!					Nádszál! Becslés lényege!	
Újra életre kel	Félőrtült személyt 4/II.										Római 200 Apró élősködő		
							Faágat nyes Folyadékba merít						
Vanádium, fluor vegyjele			Néma remete! Kiejtett betű				Fertőzés (régiesen) Szoba (angol)						
					Utasításokkal igazgat				NY			Négy-negyed! Rotyog a leves	
Magas növény törzsének ürege	N				I	Osztrák rádió-tévéadó Morzejel				Büfében található! Gigavolt (röv.)			
				Szösszestétel utolsó szava Fohászom							Növényevő vad Az egyik vitamin		
									L			Almacikk!	
1. 120 éve, 1903. június 16-án született teológiai tanár, szakíró. 2. Szülőfaluja. 3. 1975. július 27-én ebben a városban hunyt el. 4. Egyik munkájának címe. 5. Itt is volt lelkész. 6. E tanszék oktatója volt a teológiai intézetben. 7. Ezt a lapot szerkesztette.													

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

Kiadja a Magyar Unitárius Egyház, Kolozsvár

Alapítási év: 1888. Új sorozat (1990-től)

Megbízott szerkesztőbizottság: dr. Andorkó Júlia Eszter fő-szerkesztő, Koppándi Júlia médiareferens.**Munkatársak:** Asztalos Klára (Nők világa), Ferencz Csaba-Levente (rejtvény), Nagy Norbert (Ifjúsági oldal), Czire Alpár (fotó), Szombatfalvi Etelka (Gyermekoldal), Szabó László (Szeretetszolgálat).

Tördelés: Virág Péter. Olvasószerkesztő: Dénes Gabriella.

Nyomtatás: Idea Nyomda, Kolozsvár.

Postacím: 400105 Cluj, B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9.

Telefon: (0)264 593 236. E-mail: kozlony@unitarius.org

A lapszám letölthető: kozlony.unitarius.org

Lapterjesztés és adminisztráció: **Gáspár Péter** és **Mezei Melinda**. A lapok kiszállításával kapcsolatos felvilágosítás: **Verbum Egyesület**, tel.: 0264 596 478.A kéziratok szerkesztőségbe érkezésének határideje: a tárgyhoz előtti hónap **15-e**. Kéziratokat és fényképeket nem örzünk meg, és nem küldünk vissza. A lapban közölt írások nem tükrözik feltétlenül a szerkesztőség nézeteit.

ISSN 1220-8418

Támogatók: Romániai Magyar Demokrata Szövetség és Communitas Alapítvány; Bethlen Gábor Alap.

Barangoló Isten országában

Kedves Gyerekek!

Június elseje gyermeknap. Milyen gyerekek lenni? – kérlek, gondolkozzatok el ezen a kérdésen. Tudjátok-e, hogy nem volt mindig ilyen a gyerekkor, mint napjainkban? Legyetek kíváncsiak, és kérdezzétek meg a felnőtteket arról, hogy milyen volt a gyerekkoruk, mivel és mit játszottak akkoriban. Faggassátok őket arról is, hogy az iskolával kapcsolatosan milyen élményeik vannak, meglepődtek, mennyire más volt az ő gyermekkorukban iskolába járni! Biztos vagytok ben-

ne, hogy sok izgalmas dolgot, történetet fogtok hallani, és a későbbiekben mindez segítségetekre lesz abban, hogy jobban megértsétek a felnőttek szavait és a gondolkodásukat. Jézus nagyon szerette a gyerekeket, és szeretettel tanította őket is. Vallás- vagy énekórán minden bizonnyal tanultatok olyan éneket, amelyben Jézus tanításairól van szó, mint például a *Homokra házadat ne helyezd* vagy a *Szeretethimnusz*. Június 21. a zene világnapja, éppen ezért az e havi feladatsorban hangszerekkel kapcsolatos feladat is vár rátok. Jó munkát kívánok, és szép nyári vakációt!

Feladatok

1. Június 5. környezetvédelmi világnap, ezért az alábbi feladat ezzel kapcsolatos. A bal oszlopban három olyan dolgot vagy tevékenységet láthattok, amely káros hatással van a környezetünkre: az autók előállítására és működtetésére környezetünket többféleképpen is szennyezi; ha mindent egy szemétesbe rakunk, akkor esélyünk sincs újrahasznosítani a hulladékokat; ha túl sok fát kivágunk, nem lesz elegendő tiszta levegő. Mit tehetünk, hogy a felsoroltakat mérsékeljük? Válasszátok ki a bal oldali oszlopból a lehetőségeket, és kössetek össze őket a jobb oldaliakkal! Beszélgetsetek barátaitokkal, szüleitekkel arról, hogy mit tehetnek a környezetért!

2. Adott az alábbi kiemelt szöveg, amely Jézus tanítása, és nektek ki kell vágnotok, majd felragasztanotok arra a képre, ahol Jézus éppen gyerekek társaságában van.

„Arról fogja megtudni mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretitek egymást.” (Jn 13,35)

3. Adott az alábbi kilenc hangszer. Vajon tudod-e az összesnek a nevét? Vajon tudja-e a padtársad? Összekevertem a hangszerek neveinek betűit, a ti dolgotok megfejtene őket!

ágrit, urulyaf, ozongar, odb, úgheed, ögZRó, fahár, moharakni, értányinc

Történet a frontról

• Május 11-én a kolozsvári Vallásszabadság Házában kettős bemutatón a közönség megismerkedhetett a *Kiskorúak halállistán. Szén Lenke emlékezik: dél-erdélyi magyar gyermektűszok a besszarábiai fronton* c. kötettel, amely a II. világháború egy elhallgatott gonoszságának dokumentuma. A *tűszul ejtett hónapok* c. film pedig, amely e riportkötetből készült, tényeket dokumentáló, háromnegyed évszázad után az áldozatoknak némi igazságot szolgáltató film.

Olvasóink előtt nem ismeretlen a megrázó témájú kötet, hiszen az idénre kiadott unitárius könyvnapárunkban részleteket közöltünk belőle. A könyvecske 2017-ben jelent meg a sepsiszentgyörgyi Tinta kiadásában, és Szén Lenke visszaemlékezéseit adja közre a Romániához került Dél-Erdély határ menti településeiről származó hatvannyolc kiskorú magyarról, akiket 1944-ben a román hatóságok hamis ürüggyel, karhatalommal, éjnek éjadján szedtek össze, hogy három hónapra a besszarábiai frontra hurcolják. A B. Kovács András által írt és szerkesztett könyv Kovács szül. Szén Lenke személyes vallomásai által ismerteti a történeteket, aki maga is ez államilag szervezett atrocitás áldozata volt.

Az eseményen B. Kovács Andrással Kovács István, a Magyar Unitárius Egyház püspöke, a már néhai Kovács Lenke fia beszélgetett.

A kötet főhőse és elbeszélője az akkori határ menti település, Datk szülötte, Szén Lenke, aki a kétgyermekes Szén család kisebbik lánya, eminens tanuló volt, és akit jó képességei okán a család taníttatni akart. Talán ezért is esett rá a helyi hatósági személy választása: hogy jobban fájjon családjának az elvesztése.

B. Kovács András elmondta, a *Kiskorúak halállistán* c. könyv harmadik riportregénye, amelynek sajátossága, hogy Szén Lenke családja kereste fel őt, hogy vesse papírra az idős asszony visszaemlékezéseit, akit 17 évesen a frontra vittek. Hozzátette, a dokumentumműfaj egyik jellemzője, hogy a narrátor társszerző is egyben: Kovács Lenke néni, lánykori nevén Szén Lenke társszerző is volt, emellett ez a történet legalább ötven évig lappangott. A történet főhőse hosszú ideig nem akart nyilvánosan beszélni a történetekről, mert félt, hogy papi pályára lépő fiának jövőjét veszélyezteti.

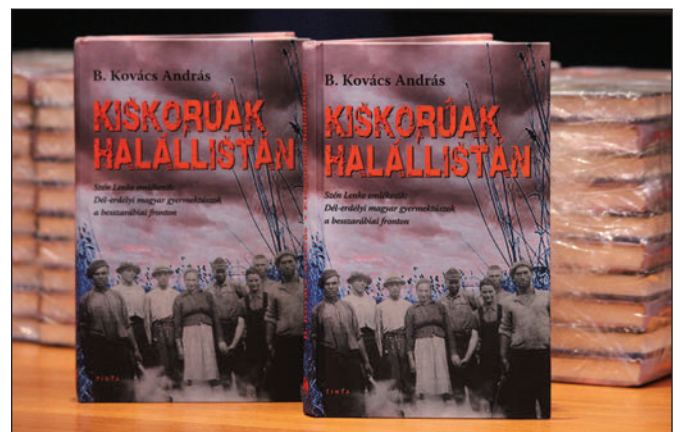
B. Kovács András elmondta, a román hatóságok magyar-román határ mentén levő magyar falvakat

járták végig és szedték össze a tehetősebb szülők gyermekeit azzal az indokkal, hogy hazaárulók, hátsértők, kémek és románellenesek. A hatvannyolc gyermeket vonattal, szekérral szállították a besszarábiai frontra, ahol dolgoztatták őket. Csak a jó Isten a megmondhatója, hogyan, de csodával határos módon három hónap után, a háború végeztével mindenikük sértetlenül tért haza.

A szerző szerint „egy észbontó büntény körvonalai rajzolódna ki ebben a történetben”. 1940–1944 között Románia és Magyarország között a kölcsönös reitorziók rendszere állt fenn: ha a Dél-Erdélyben maradt négyszázezer magyar ellen valamilyen bűncselekményt követett el a román hatóság, akkor a magyar hatóság valamilyen módon válaszolt rá. Az elhurcoltak visszaemlékezései alapján kiderült, a román hatóságok azért büntették a magyar lakosságot a kiskorúak elvitelével, mert korábban Magyarországon élő román tiltakozó gimnazistákat fogtak el magyar hatóságok. Nem tudni, hogy hová vitték őket, de B. Kovács András szerint biztosan nem a frontra, ahogyan a magyar gyermekekkel tették.

A *tűszul ejtett hónapok* dokumentumfilm Novák Lajos magyarországi operatőr, rendező, producer és Szabó Imre rendező alkotása, akik a könyv hatására döntöttek úgy, hogy megörökítik a túlélők tanúvallomásait. A filmkészítők 2018-ban még éppen időben keresték fel a szomorú események élő tanúit, hiszen az a három személy, aki a filmben megszólal, Szén Lenke, Rákosi Mária és Ballók Ödön, azóta elhunyt. A témát még senki nem dolgozta fel, sőt, Erdélyben sem nagyon hallottak a történetekről.

(U. K.)

Andorkó Ferenc ny. lelkész (Vargyas), **Andrási Benedek** főjegyző (Brassó), **Deák Réka**, a Gondviselés Segélyszervezet munkatársa (Székelykeresztúr), **Dimény Csilla Júlia** UNOSZ-elnök (Alsófelsőszenmihály), **Ferenczi Mária-Magdolna** ny. agrármérnök (Sepsiszentgyörgy), **Gagyí Béla** tiszteletbeli keblitanácsos (Dicsőszenmárton), **Józsa István Lajos** lelkész (Torda), **Kovács István** püspök (Kolozsvár), **Lakatos Réka** diák (Székelykeresztúr), **Mátéfi Tímea** lelkész (Énlaka), **Máthé Gyöngyi** ny. magyartanár (Gyergyószenmiklós), **Patakfalvi Andrea Viktória** diák (Székelykeresztúr), **Simó Sándor** lelkész (Székelyudvarhely), **Székely Kinga Réka** hitéleti és missziói előadó-tanácsos (Homoródszenpéter), **Szilágyi Szilamér** lelkész (Nyárádszenlászló-Nyomát)